

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. F. Ioannis Nider Ordinis Prædicatorum Theologi De Reformatione Religiosorum Libri Tres

Nider, Johannes

Antverpiæ, 1611

Liber Tertius.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-45728](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-45728)

IOANNIS NIDER
DE
REFORMATIONE
RELIGIOSORVM
LIBER TERTIVS;

Fruētus reformationis, & Religionis
ingressus, ostendens.

CAPVT PRIMVM.

*Proponit nouem Religionis fruētus, eosque
declarat: & sunt isti, quod sit abundans
pauperi, mediocri sufficiens, tolerabilis
diuiti, infirmis larga, delicatis cōpatiens,
fortioribus moderata, pœnitentibus mise-
ricors, peruersis seuera, & bonis optima.*

VT probetis quæ sit voluntas
Dei bona, & beneplacens, &
perfecta: per quæ promittit
Apostolus reformatis præmia
multa. Sensus enim litteræ
est: *Reformamini vt probetis*, id est, expe-
rimento discatis, *quæ sit voluntas Dei*, bona
quidem in se, quia non vult nisi bonum; be-
nepla-

neplacens aliis considerantibus; & perfecta, ^{Qua sit vo-}
 in nullo diminuta: vel bona propter bonum ^{luntas Dei}
 naturæ, beneplacens propter bonum gratiæ, ^{bona, bene-}
 & perfecta propter bonum gloriæ: vel bona, ^{placens, &}
 quantum ad statum incipientium; benepla-
 cens, quantum ad statum proficientium; &
 perfecta, quantum ad perfectorum statum.
 Ad hæc enim tria omnium Religionum
 status repertus esse dinoscitur, vt per eum,
 velut in schola virtutum, de gradu incipien-
 tium Deo famulari, per media accommoda
 ducatur quis ad charitatis supremum.

Vt autem de quibusdam Religionum lo-
 quamur fructibus (sunt enim multi valdè)
 triplices nunc tangentur. Quidam sunt cir- ^{Declaratur}
 ca temporalia commoda, quasi principali- ^{triplicis ge-}
 ter, & sunt in quibus apparet voluntas Dei ^{neris bene-}
 bona; quidam circa temporalia & spiritua- ^{ficia refor-}
 lia simul, in quibus apparet voluntas Dei be- ^{mata Reli-}
 neplacens; & quidam sunt principaliter cir- ^{gionis.}
 ca spiritualia & æterna, & sunt numero duo-
 decim, circa quos apparet perfecta Dei vo-
 luntas. Taceo autem modò de septè utilita-
 tibus, quæ dictæ sunt libro 2. cap. 6. Sunt ita-
 que utilitates & commoda, quæ adfert Re-
 ligio ingredienti, quæ Hugo de Folieto ad-
 numerat, in libro De clauitro animæ, & de- ^{Hugo de}
 clarat: Audiant, inquit, sæculares, quos de- ^{Folieto l. r.}
 lectatio temporalium detinet, qui Religio- ^{de clauitro}
 nis ^{animæ c. 8.}

nis abhorrent habitum, quàm suavis sit veræ Religionis cohabitatio. Abundans enim est pauperi, mediocri sufficiens, tolerabilis diuiti, infirmis larga, delicatis compatiens, fortioribus moderata, pœnitentibus misericors, peruersis seuera, bonis optima. Hæc sunt nouem beneficia Religionis.

Hugo ibid.
cap. 9.
*Religio ab
undans est
pauperi.
Duplex
paupertas.*

Primum, abūdans est pauperi. Sunt tamen pauperes in duplici differentia. Quidam rebus temporalibus egent, sed inuiti; & hæc vocari solet egestas. Egent enim rebus, & bona voluntate, qua nihil ditius esse potest. Et de talibus quidam veniunt ad monasterium de sæculo, vt possint honorari, qui in sua domo non nisi contemptibiles esse potuerunt. Tales autem laborant, vt postmodum ad loca mittantur ditiora, aut murmurant contra dispensatores rerum temporalium, vt lautiora quærentes: proprio nomine vocari erubescunt, gaudentes Abbates, Priores nuncupari, vel similibus titulis insigniri. Huiusmodi pauperibus non Christus promittit regnum, sed infernum. Alij sunt, qui ex paupertate venerunt: quibus si dentur necessaria, ex hilaritate putant esse superflua; otium diei vnus, sacrilegium esse credunt; saturari vilibus cibus, arbitrantur vitium; nulli æquales esse, ex debito cunctis seruire se æstimant; aliquando bonas vestes habe-

habere erubescunt; & nisi condiret humilitatem discretio, uti licitis, licitum esse dubitarent. Tales sequuntur Christum pauperem itinere recto: quia pauperes pauperem, humiles humilem. His dantur ad necessitatem temporalia, & promittuntur ad æternitatem cælestia, Matthæi 5. *Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum cælorum.* Mat. 5. 3.

Secundò, Religio mediocri est sufficiens. Nam mediocri, scilicet in diuitiis, sufficere debet; quia necessaria præbet, dat satis, & dat gratis. Mediocritas est via media, quæ ducit ad ciuitatem summi Regis. A dextro verò & sinistro sunt egestas & diuitiæ. In illa angustiantur per inopiam, in his verò errant per superbiam. In pretiosa enim veste, superbia; in pannositate, alienæ rei concupiscentia timetur. Mediocritas autem est quasi mensura, qua totius bonitatis spatium terminatur. Ideò Salomon orat Prouerb. 30. *Duo rogauit te, ne deneges mihi, antequam moriar. Vanitatem & verba mendacia longè fac à me. Mendicitatem & diuitias ne dederis mihi. Tribue tantum victui meo necessaria: ne fortè satiatus illiciar ad negandum, & dicam; Quis est Dominus? aut egestate compulsus furer, & periurem nomen Dei mei.* Hug. lib. 1. cap. 10. 11. Religio mediocri sufficientia a mini- strat. Prou 30. 7. Egestas & diuitia fugienda.

S

Ter-

Hugo lib. I
cap. II.

Mat. II. 30

III. Religio
est diuiti

ius suauis.

Molestia
diuitiarum

Mat. II. 28

Ioan. 7. 37.

Tertio, Religio tolerabilis est diuiti, Christo teste, dicente; *Iugum meum suauis est, & onus meum leue.* Spes enim muneris, laborem oneris minuit. Verè onus leue vita Christi, quia nec multa portat, nec diu. Religio non acquirit cum cupiditate, nec possidet cum amore, non dolet si amiserit. Iugum autem diaboli grauat & opprimit. Multa enim patitur diuitum superbia. Quibusdam in diuitum mensa, datur cibus sine potu, aliis è conuerso potus sine cibo: quibusdam dantur superflua nimis. Multi ibi ieiuni surgunt à mensa, & tamen lata urbanitate famem consolantur. Mensa verò Religionis est ordinata; sufficiens, non superflua. Et Christus bonis dicit Matth. II. *Venite ad me omnes qui laboratis & onerati estis, & ego reficiam vos.* Et Ioan. 7. *In nouissimo die magna festiuitatis stabat Iesus & clamabat, dicens: Si quis sitit, veniat ad me, & bibat.* Ieiunant milites vt aliena rapiant, scholares vt subtiliores fiant, auari vt ditentur, hypocritæ vt appareant, infirmi vt conualescant, & pugiles vt vincant, & ista cum facilitate faciunt: cur non ita pro aeterna mercede fiet sensato leuis labor, diuitum grandis? Leuior est labor claustrum quàm castri; leuius est pondus tunicæ quàm lorice. Tutius est claustrum quàm castrum; tutior est

est Abbatis obedientia quàm Regis iussio.

Quartò, Religio infirmis est larga. Quidam enim sunt qui infirmantur ex senio, alij verò ex membrorum læsione, alij ex infirmitate ad tempus, alij continuo languore.

De quibus omnibus quidam sunt garruli; alij ad causas externas vocari desiderant; alij de medicinalibus, non vt libet ministratis, murmurant; alij gemunt inconsolabiliter; alij turbant seruitores grauiter. E contra, boni silentio linguam comprimunt, vitam contemplatiuam diligunt; medicinalia non curant, aut gratè recipiunt; in tribulatione gratias agunt, & obsequiosis sibi beneuoli existunt. Est autem Religio larga infirmis, vt si dentur alijs necessaria, infirmis plura & delicatiora quærantur. Plura, vt ex multis aliquid placeat; delicatiora, vt cum gustauerint, reficiantur in aliquo.

Quintò, Religio est compatiens delicatis. Sunt enim quatuor delicatorem species, scilicet voluntate, vsu, genere & natura. Voluntate delicati sunt, qui cum grossioribus cibis vti possent, nolunt, sed diuersa exquisita fercula quærentes, respondent ventri. Pæne autem delicatus talis compescendus est, & abstinentia. Vsu delicati sunt, qui, cum in sæculo essent, seruibant ventri: in monasterio verò positi, vsu soliti cibi mutare nolunt.

Hugolib. 1
cap. 12.
iv. Religio
quæ suauis
infirmis.

Cur Religio
querat plu
ra & deli
catiora in
firmis.

Hug. lib 1.
cap. 13.

v. Religio
compatitur
delicatis.

Quatuor
genera ho
minum de
licatorem.

nolunt. Infirmi-
tatem corporis tales timent,
& animæ suæ mortem conferunt. vnde ma-
lus vsus abolendus est. Genere delicati sunt,
filij nobilium & diuites: qui sicut in sæculo
fuerunt nobiliores dignitate generis; ita in
conspetu fratrum, nobiliores sunt processu
boni operis. Natura verò delicati sunt, quo-
rum complexio talis est, vt pondus laboris,
ieiunij, & vigiliarum ferre non valeant. Qui
etiam cibos exquisitos fastidiunt, qui sibi
sunt oneri, qui calore solis dissoluti citò las-
fantur, & frigore statim torpescunt. Omni-
bus his compatiens est Religio, compassione
vera, quæ fit ore, corde & opere: non com-
passione falsa, quæ fit, aut tantum corde si-
ne opere, aut tantum ore sine opere, aut vtro-
que modo pro inani hominum laude.

*Compassio
vera fit o-
re, corde,
opere.*

*Hug. lib. i.
cap. 14.
vi. Religio
est modera-
ta fortibus.*

*Tres species
hominum
qui forti-
tudine vi-
gent.*

Sextò, est moderata fortibus. Tenendus
est in omnibus modus. Quod autem exce-
dit modum, excedit vires. Modus aqua-
lance librat onera fortium, siue debilium:
ne grauentur fortiores, aut debiles sub one-
re opprimantur. Tres autem sunt species
fortium. Quidam scientia, qui licet diligen-
tis affectu non careant, licet fortitudo cor-
poris non suppetat, ipsi tamen quadam ra-
tionabili causa, qua Creatoris benignitatem
& suam negligentiam recognoscant, incli-
nant animi rigorem, & corpus cogunt ser-
uire

uire suo Creatori: & sic discunt benè amare, quia sciunt benè operari. Corpore fortes sunt alij, quos natura solidauit ad tolerandos labores: quorum quidam quod proficit, operari possunt, sed nolunt; alij plus volunt, quàm quod pati possunt. Tales qui corpore fortes sunt, & animo debiles, sibi parcunt, seipos amantes: sectantur otium, vacant fabulis; fures sunt, quia communitati subtrahunt, quod commune fecerant. Animo sunt quidam fortes, alij fortiores, alij fortissimi. Fortis Tobias, fortior Iob, fortissimus Abraham. Tobias commisit, Iob amisit, Abraham dimisit: hic pecuniam, iste substantiam, ille domum, terram & cognationem. Vnus in spe, alter patienter, alius verò sponte. Primus egenti compatiendo, secundus persequentem tolerando, tertius iubenti obediendo. In tribus huiusmodi consistit fortitudo totius Religionis. Qui scit enim & vult, & potest bene operari, si modum in hoc semper teneat, perfectus est.

Septimò, Religio misericors est pœnitentibus. Tribus enim modis pœnitet homo. Saul ore, Petrus corde, Dauid ore simul & corde pœnituit. Tria commisit Dauid erga Vriam, perfidiam, homicidium, & adulterium: tamen quia corde pœnituit, audiuit: Remissum est tibi peccatum tuum. Ter ne-

S 3

gavit

Animo fortes, fortiores, fortissimi.

Iob fortior Tobias, Abraham fortior utroque & cur.

Hug. lib. i. cap. 15. vii. Religio misericors in pœnitentes. Tribus modis pœnitet homo.

*Trifariam
miseretur
Religio pec-
catoris.*

gavit Petrus, & tamen respexit eum Dominus. Tribus modis peccavit Saul, per superbiam, per inobedientiam, & per excusationem peccati. In Religione autem Prælati, & Regula, tribus modis miseretur peccatori, sicut & Deus, & homo aliquando homini: videlicet exspectando vel corrigendo ut se emendet; vel consolando & spem dando, si pœnitet, ne desperet; & roborando per ostensionem munerum patriæ.

*Hug. lib. I.
cap. 16.
VIII. Reli-
gio peruer-
sos pia seue-
ritate coër-
cet.*

Octauò, Religio est peruersis seuera. Seruat honestatem seueritas, leuitatem castigat, timetur ab indoctis. Ipsa est decor senum, iuuenum virga, Prælatorum personas ornat, virtutum speciem colorat. Sicut enim rubor mixtus candori, sic seueritas mixta rectitudini, si dulcedine cõdiatur, vultum Religionis decorat. Dulcedo Prælati trahit ad pœnitentiam discipulum peccantem, seueritas corrigit, rectitudo dat legem delinquenti.

*Hugolib. I
cap. 17.
IX. Religio
est bonis
optima.
Mundus
bonis pesti-
mus.*

Nonò, Religio est bonis optima. Nam bonos facit rerum distributio, meliores mundi renuntiatio, optimos verò Religionis cohabitatio. Mundus bonis est pessimus: Religio autem etiam malis est optima. Facit enim quandoque bonum de malo, de bono meliorem, de meliori optimum. Hæc omnia principaliter de Hugone, vbi suprâ, sub compendio sunt excerpta.

CAPVT III.

Proponit alios duodecim fructus ingressus Religionis, & sex declarat; qui sunt, matrimonij non consummati solutio, à debito pecuniario exemptio, à voto quocumque absolutio, in defectibus facilior dispensatio, & macula ingratitude seu infamie abolitio.

NVNC secundò dicendum est de aliis fructibus, Religionis ingressum sequentibus, qui tam bonum corporis principaliter, quàm animæ bonum respiciunt, & presentanti occurrunt duodecim: videlicet, matrimonij nondum consummati solutio, à criminali pœna liberatio, à debito pecuniario exemptio, à voto quocumque absolutio, in defectibus facilior dispensatio, macule ingratitude seu infamie abolitio, iuramenti præstiti deobligatio, hereditatis etiam perditæ recuperatio, immunitatis clericalis adeptio, defectuosè natorum legitimatio, priuilegij Papalis collatio, & bonorum spiritualium participatio.

Primus ergo fructus est, matrimonij solutio, scilicet non cõsummati per carnalem copulam. Iste enim vel ista, quæ vel qui promisit matrimonium alteri, per verba de presentanti,

*Enumerat
12. fructus
qui ex im-
gressu Re-
ligionis na-
scuntur.*

*1. Solutio ma-
rimonium
non cõsum-
matum.*

fenti, intrando cum effectu Religionem approbatam, id est profitendo, se eximit, ita quòd alteri coniugum non alligetur vt antea, Probat hoc Magister in 4. dist. 38. & secundum omnes Theologos & Canonistas ita est. Patet idem per B. Ioannem Apostolum, quem (vt Hieronymus in Prologo super Ioannem & Augustinus testantur) Christus vocavit à nuptiis non per carnalem copulam consummatis in Cana Galilææ ad cœtum Apostolorum, qui viuebant more, quo modò in tribus substantialibus viuunt Religiosi, vt patuit supra lib. 2. cap. 4. Rationes cur Religio matrimonium soluat non consummatum, variæ assignantur. Prima secundum D. Thomam in 4. dist. 38. sumitur ex natura voti solemnitis: Quia per votum, inquit, solemnne amisit homo potestatem sui corporis, illud ad perpetuam continentiam tradens, & ideò non potest illud tradere in potestatem vxoris, matrimonium contrahendo. Secunda ratio sumitur ex dignitate eius, cui promittitur matrimonium, scilicet Christo. Qui, inquit, facit votum solemnne, contrahit matrimonium spirituale cum Deo; quod est multo dignius, quàm matrimonium materiale. Sed matrimonium materiale prius contractum, dirimit matrimonium post contractum; ergo & votum solemn-

Aug. præf. in Ioan sed alio, quàm hîc sensu. vt patet ex tract. vlt. in Ioan.
Baron. An. nal. tom. 1. an. 31. c. 25
Rationes cur Religio soluat matrimonium.
Thom. in 4. dist. 38. q. 1. art. 3.

solemne Religionis. Tertia ratio ab aliis assignatur ex parte mortis. Nam mors naturalis separat matrimoniū materiale, dicente Apostolo 1. ad Corinth. 7. *Mulier alligata est legi, quanto tempore vir eius viuit: quòd si dormierit vir eius, liberata est.* Religionem autem profitens approbatam, morte moritur quadam ciuili, vt ostendetur infra cap. 6. 7. & 8. Hinc Ioannes de Neapoli, part. 1. qu. 21. quærit an ingressus Religionis, morti æquiparetur. Respondet quòd sic: probat per Innocentium 16. qu. 1. Placuit cõmuni concilio nostro, &c. vbi Glossa dicit; Hic vides, quòd ingressus Religionis æquiparetur morti naturali. Vnde quod iuris est circa dotem vel donationem propter nuptias in morte naturali, ita in hac morte, id est, in ingressu Religionis, vt C. De Episcopis & Clericis l. Deo nobis. Et sicut donatio causã mortis, confirmatur in morte naturali; similiter est de morte ciuili, vt C. De donatione inter virum & vxorem, l. Res vxoris. Nota tamen, vt dicit Petrus de Palude in 4. dist. 27. in quatuor casibus licet cõiugato Religionem intrare. Primò, quando etiam post matrimonium consummatum alter coniugum fornicatur: quia fornicanti etiam inuito alter potest Religionem intrare, nisi eum sibi postea reconciliauerit,

1. Cor. 7. 39

4. d. 27. q. 3
ar. 2. conc. 1*Quando
matrimonio
consummato
Religionem
ingredi licet.*

S 5

vt

vt Theberga Lotharium. Si enim licet discedere in sæculo, multo magis in clauſtro. Exemplum de Paulo Simplice. Secundo caſu, altero coniugum conſentiente & pariter intrante. Sic multi viri intrauerunt Religionem virorum, vxores feminarũ, etiam matrimonio conſummato. Tertio, altero conſentiente & in ſæculo remanente, vbi non eſt timor incontinentiæ. Quartus caſus eſt, matrimonio non conſummato. In aliis autem non licet caſibus. Hæc ille.

2. *Fructus.*

Secundus fructus eſt, à debito criminalis pœnæ liberatio. vnde Petrus de Palude in art. 1. con- 4. d. 38. qu. 4. Proſitens religionem approbatam, liberatur à pœna debita in foro iudicij. Et licet quidam dicant oppoſitum, puta, ſi homicida profiteatur Religionem, quòd non propter hoc ei parcitur, quin per Iudicem Eccleſiaſticum degradatus exponatur iuſtitix ſæculari, animaduerſione debita puniendus in omni caſu, in quo poſt profeſſionem delinquens degradaretur, & iuſtitix ſæculari traderetur, ſiue ſit hæreſis, ſiue crimen læſæ maiestatis, ſiue aliud: prima tamen opinio eſt probabilior: quia cum plus ſit fieri religioſum, quàm ſimpliciter ad Eccleſiam cõfugere, ſicut homicida confugiens ad eccleſiam non traditur iuſtitix ſæculari mulctandus vel occidendus, ſed Ec-
cleſia

*Probat crimi-
mini ſub-
iectum Re-
ligionis in
greſſu im-
munitate
donari.*

clesia seruat ei vitam & membra; multo magis illi, qui fit religiosus: quia de monasterio minus debet eiici quàm latro eòdem confugiens; imò etiam post professionem extra monasterium inuentus, non debet capi ab Episcopo degradandus, & exponendus, quia semper est in Ecclesia, qui totam vitam Ecclesie dedicauit. Nec est simile de illo, qui post professionem deliquit; vnde ab ea tueri non debet. Hæc ille.

Tertius fructus, est à debito pecuniario exemptio. Vnde Petrus vbi suprà dicit: Promittens Religionem approbatam, liberatur ab omni debito pecuniario humano; quia si aliquis ex contractu, vel quasi delicto, vel quasi est homini obligatus in aliquo, quod in pecuniam potest cõuerti, & pecunia æstimari, liberatur eo ipso, quòd sit seruus non hominis, nec potens proprium habere. Huiusmodi est religiosus, ergo, &c. Vnde si promisit scribere, vel aliquid suo artificio facere, non tenetur propriis manibus operari; sed tenetur monasterium ad estimationem, quantum bona eius valent, non quantum persona: quia remanet liber cum possit fieri Episcopus, quod non est de seruo proprie dicto: licet dominus, cuius seruus prius erat obligatus, teneatur secundum estimationem ipsiusmet serui; quia seruus æstimari potest.

Liber-

3. Fructus.
art. 1. conclus. 7.

Ad quid teneatur Religio recipiens cum qui soluendo non est.

Libertas autem inæstimabilis est, & ideò liber homo æstimari non potest: cuiusmodi est Religiosus. Vnde quantum ad hoc, quòd nihil potest habere proprium, nec per consequens ad aliquid huiusmodi obligari. Sed si debeat facere restitutionem incertam, cum illa debeat pauperibus, auctoritate Ecclesiæ distribuenda est: & cum ipse auctoritate Ecclesiæ, se & sua dederit monasterio, & per consequens pauperibus (quia bona Ecclesiarum, sunt pauperum) videtur monasterium non teneri ad restitutionem faciendam ulterius; sicut teneretur, si esset restitutio certa ex se, vel per Ecclesiam iam certificata; puta quòd esset applicata omnis incerta restitutio in subsidium terræ sanctæ. Et hoc intelligo, quando de suo, & suo nomine tenebatur ad restitutionem incertam: secus si in manibus suis tamquam executor haberet bona subiacentia restitutioni incertæ, quia illa deberet monasterium auctoritate Superioris distribuere, vel aliàs sibi retinere, quia se & sua, non aliena, potuit dedicare. Hæc Petrus.

4. *Fructus.*

Quartus fructus est, à voto quocumque, simplici saltem, absolutio secundum Thomam; etiam si in professione de hoc non fit mentio specialis. Vnde Petrus de Palude, ubi supra: Profitendo Religionem approbatam,

art. 1. conclus. 5.

Quid agendum dum dicitur restituitur restitutioni incerta obnoxius.

gam, est homo liberatus ab omni voto simplici, siue esset reale, siue personale, siue mixtum: quia etiamsi vouisset arctiorem Religionem, liberatur profitendo laxiorem: De regulari cap. penult. lib. 6. Sed si erat votum reale, monasterium tenetur illud implere, quantum bona valent, si erat certæ Ecclesiæ vel Religionis alię votum factum. Si autē vouerat dare pauperibus vel Ecclesię absolutè, impleuit votum profitendo; quia sua secum dedit pro Deo, & Deo & pauperibus. Probat autem ista conclusio Extr. de voto, cap. Scripturæ, vbi dicitur; Reus fracti voti aliquatenus non habetur, qui temporale obsequium in perpetuam noscitur Religionis obseruantiam commutasse. hoc autem est verum de voto simplici indistinctè, siue sit perpetuum, siue temporale; siue parziale, siue totale, vt Religionis. Secus de voto solèni sacri Ordinis, quia ad illud remanet obligatus profitens Religionem, vt sic duplicis voti reus habeatur, si frangat castitatē. Item per Episcopatum obligatus, si profiteatur sine licentia Papæ, non liberatur, quia habet alas ligatas, nec potest volare ad solitudinem sine licentia. De renunt. c. Nisi cùm pridem. Item obligatus voto solemni alterius Religionis arctioris vel æqualis, sine licentia petita & obtenta de facto: aliàs aliam profitens,

Nota triplex votū, & à quo liberet Religio.

tens, non liberatur à prima. Sed quando de licètia Prælati primò profiteretur laxiorem; vel petita & non obtenta, profiteretur arctiorem, vel etiam non petita, licet fieri non debeat, factum tamen tenet, & à prima liberatur. Hæc ille Petrus.

5. *Fructus.*

Quintus fructus est, in defectibus facilior dispensatio, vt cum illegitimo in legitimando, cum irregulari in dispensando, cum suspensio, interdicto, vel excommunicato, in absoluendo; cum inidoneo ad Prælaturam vel ad Ordines in quibusdam impedimentis, eadem amouendo; & in similibus. Vnde Urbanus Papa II. ait distinct. 56. Presbyterorum filios à sacris ministeriis remouemus, nisi aut in cœnobiis, aut in canoniis religiose probati fuerint cōuersati. Sic etiam distinct. 77. dicitur; Monachus nouitius morum honestate fulcitus, continuò lector vel notarius, aut certè defensor (id est, exorcista) effectus; post tres menses existat acolythus, maxime si huic atas etiam suffragatur: sexto mense Subdiaconi nomen accipiat; ac si modestæ conuersationis, honestæque voluntatis existat, nono mense Diaconus, completoque anno fiat Presbyter: cui tamen quot annorum fuerant interstitia collatura, sancti propositi sponte suscepta doceatur præstitisse deuotio.

Sextus

Sextus fructus, est maculæ ingratitudeis 6. Fructus.
 seu infamię abolitio. Vnde Ioannes de Nea-
 poli par. 1. qu. 22. Per ingressum Religionis,
 aboletur ingratitude, quam aliquis incurrit;
 vt si fortè impias in parentes vel donatorem
 manus ingessit, aut atroces iniurias seu gra-
 ue rerum ipsorum damnum vel vitæ peri-
 culum præsumpsit inferre. Probat hoc 19.
 q. vlt. tit. finali, Non liceat, &c. vbi Glossa
 dicit: Hinc colligitur infamiam alicuius
 posse aboleri post susceptionem religiosi ha-
 bitus; & eo ipso quòd intrat monasterium,
 nõ obesse Religioso, quod ei obstaculum in
 sæculo generabat. Iterùm probat per Authē-
 ticam de monachis collat. 1. quære infra
 9. c. vbi in forma allegabitur; in qua dici-
 tur, quòd ingressus Religionis omnem ma-
 culam detergit. Quæ autem dicit omnem,
 nihil excipit.

CAPVT III.

*Declarat residuos sex fructus: qui sunt, iu-
 ramenti præstiti deobligatio, hereditatis
 perdita recuperatio, immunitatis cleri-
 calis adeptio, defectuosè natorum legiti-
 matio, privilegij specialis collatio, & bo-
 norum spiritualium participatio.*

SEPTIMVS fructus est, iuramenti præstiti
 deobligatio: in multis scilicet casibus. 7. Fructus
 qui ex in-
 gressu Reli-
 gionis ori-
 tur.
 Vnde

*Iste est Ray-
mundus à
Clem. VIII.
an. 1601.
canoniza-
tus.*

Vnde Raymundus in Summa lib. 3. cap. 16. ponit casum. Pone, inquit, mihi aliquem obligatum iuramento in quatuor libris ad certum terminum soluendis, vel ad scribendum librum, vel ad seruiendum in persona propria ad tempus, aut ad aliquid simile, numquid iste potest intrare monasterium? Respondeo: Dicas quòd potest intrare Religionē, non obstante sibi tali obligatione vel iuramento, dummodò non ex leuitate vel voluntate subtrahendi debitum hoc faciat, sed ex charitatis feruore, & Spiritus sancti inspiratione. Nec facit iste iniuriam creditori; excusatur enim Spiritus sancti auctoritate. Monasterium autem tenetur satisfacere de his, quæ ipse contulit monasterio: si verò nihil contulit monasterio, quia nihil habebat, inanis est actio, quam excludit inopia debitoris. Si tamen post ingressum, occasione eius monasteriū acquireret aliqua, puta per successionem hereditariam, teneretur monasterium, in quantum illud esset. Prædictis concordat cum Raymundo Hostiensis, Innocentius, Vlricus, & Petrus de Tarentasia in Summis suis. Vide de hoc late Ioannem in Summa lib. 3. tit. 16. & Thomam 2.2. q. vlt. ar. 6. ad 3.

Ponit Raymundus alium casum. Quid, inquit, de Potestate vel Consule alicuius ciuita-

uitatis, qui iurat regere ciuitatem per annum, numquid potest intrare Religionem? Dico per ea quæ dicta sunt, quòd potest; licet quidam dicant contrarium. Concordat cum Raymundo Vlricus, Innocentius, & Gaufridus; qui addit: Quod idem est in Magistro, qui iurauit regimen scholarium per annũ; & de Cappellano, qui seruire iurauit in officio cappellani. Non enim iuramentum violat, qui illud in melius commutat, Extr. de iureiurando. Peruenit.

Octauus fructus est, hereditatis etiam perditæ recuperatio. Possunt enim monasterium ingredientiæ succedere, & hereditatem accipere, ac si in sæculo mansissent, non ad sibi retinendum, tamquam proprietarij, sed vt communitati cœnobij detur. Vnde c. De Episcopis & Clericis, de eo nobis dicitur, quòd parentes non possint filios suos ingressos in Religionem, in legitima fraudare portione. Iterum in Authentica de sanctissimis Episcopis, constitutione 9. Idem dicunt iura Canonica, vt habes 19. qu. 3. cap. Perlatum. & cap. Si qua. vbi præfata Authentice auctoritas allegatur. Glossa ibi ad idem est. Sed quærit Ioannes de Neapoli p. 1. qu. 30. an peccent parentes, qui intransibus monasterium, subtrahunt eis debitam partem hereditatis: respondet; Cùm ingratitude

8. Fructus,

Succedunt in hereditate etiam Religiosi.

An peccent parentes filios Religionem ingressos hereditate priuantes.

T pur-

purgetur per Religionis ingressum, non licet parentibus exhereditare vel præterire ingredientes monasterium, vt 19. q. vltima, cap. finali. Et certè ibi idem dicit: Contra pietatis & naturæ iura videtur fieri, quòd in sæculo sæculariter viuentibus subueniant, & Deo seruiens negligant in monasterio. Videatur de hoc August. lib. De decem choridis, qui in hoc manifestè parentum & sæcularium hominum conuincit laborare auaritiam. Contra hoc tamen quidam faciunt miseri, de quibus Hieronymus sic dicit in epistola ad Demetriadem virginem: Solent miseri parentes & non plene fidei Christianæ, deformes & aliquo membro debiles filias, quæ dignos generos non inuenerunt, virginitati tradere; tanti, vt dicitur, vitrum æstimantes, quanti margaritam: & eas inopes relinquunt, aliorum filiorum luxuriæ & deliciis ad omnem copiam prouidetes, &c. Et ibi laudat quamdam, quæ contrarium fecit, scilicet tantum dando monasterio virginum, quantum dedisset pro marito; licet, vt solitum est, mundani eam in hoc reprehenderunt.

Cap. 12.
tom. 9.

Hier. ad
Demet.
tom. 1.

9. *Fructus.*

Nonus fructus est, immunitatis clericalis adeptio: sic quòd si quis percutit violenter professum in approbata Religione, siue clericus sit ille, siue conuersus, imò si nouitius est,

est, incidit talis in sententiam excommunicationis maioris. Idem est de monialibus, & earum nouitiis & conuersis. Probantur ista per ea, quæ habentur 17. qu. 4. Si quis suadentes. & Extr. de sententia excommun. parochialis, cap. Non dubium. Intellige de conuersis, qui propriis renuntiauerunt, vel Religionē ingressi sunt, habitu nouitiorum suscepto: non de donatis templi, vel hospitalis, vel aliarum Religionum, qui adhuc retinent propria, licet tonsuram vel aliud signum huiusmodi conditionis portent.

Decimus fructus est, defectuosè natorum ^{10. Fructus} legitimatio. Vnde Ioannes de Neapoli vbi supra qu. 21. Sunt quidam irregulares ex defectu natalium, vt filij Presbyterorum, & alij spurij. Horum irregularitas aboleri potest per ingressum Religionis, vt Extr. de filiis Presbyterorum, c. 1. Statuimus vt filij Presbyterorum, & ceteri ex fornicatione nati, ad sacros Ordines non promoueantur, nisi aut monachi fiant, vel in congregatione aliqua regulariter continentes monachi. Innocentius: Tunc enim in monasterio vel canonia regulari possunt promoueri, etiam sine dispensatione, alibi verò non: sed nec in monasterio nec alibi prælationē habebunt, vt eodem tit. cap. finali; nec Ecclesiam sæcularem, 16. qu. 1. Dico ergo quòd irregu-

*Intrantes
monasteriū
de iure com-
muni ad
Ordines
promouen-
tur.*

laritas intrantium Religionem aboletur, vt à iure statutum est. Dicit etiam Ioannes Andree in Nouella super cap. i. vbi supra: Quando aliqui monasterium intrant, tunc de iure communi ad Ordines promouentur. De hoc infra cap. vltimo.

II. Fructus

*Recēsentur
varia Reli-
gionum
priuilegia.*

Vndecimus fructus est, priuilegij specialis collatio, scilicet quod Ordini datum est in eo profitentibus. De quibus in multis locis canunt iura Canonica. Vix est enim aliquis Ordo approbatus, qui non habeat multa priuilegia specialia. Quidam enim habēt, quòd apud se profitentes vel professi, imò intrantes, possunt pænè ab omni vinculo ab homine vel à iure lato excommunicatiōnis, suspensionis, & interdicti absolui, & quòd cum eis in multis & magnis irregularitatibus potest dispensari: alij habent idem, quotiescumque & vbiicumque indigent de talibus; quòd à Priore sui Ordinis vbi que possunt gaudere & recipere talem absolutionem, & dispensationem, vt Ordo Prædicatorum, de quo mihi constat. Qualia certè priuilegia nullus Archiepiscopus de iure communi communicare potest suis Clericis. Alij habent, quòd apud se professi possunt cōsequi plenam remissionem omnium peccatorum suorum per plenariam Indulgentiam, in mortis articulo semel: alij ha-
bent

bent quòd in vita possunt hoc consequi semel, alij sæpè: alij habent alias magnas Indulgentias, & multas consequi possunt, nūc in sermonibus, nunc in eleemosynis, nunc in visitatis ipsorum ecclesiis: & ita de aliis est sentiendum.

Duodecimus fructus est, bonorum scilicet satisfactoriorum à fratribus & sororibus sui Ordinis cōmunicata participatio; quam B. Bernardus, adhuc in vita existens, cōmunicavit suis benefactoribus, prout de hoc vidi copias. Solent enim Religiosi multa opera satisfactoria facere in ieiunando, orando, abstinendo, prædicando, itinerando, confessiones audiendo, duriter iacendo, & in aspero vestitu, ac multis similibus, quorum participationē possunt communicare suis benefactoribus, & maximè suis confratribus & cōsororibus. Ita Sacerdotes speciales Misericordias, & non Sacerdotes speciales habent Psalmos dicere: per quæ certè, saltem, quando alicui cōmunicantur, ex intentione facientis participium ad satisfaciendum, non solum ad merendū aliquod accidentale, tunc multum minuitur pœna debita pro peccatis in purgatorio luendis, prout determinant S. Thomas & Doctores omnes communiter super 4. Sent. dist. 19. & 45. Habent insuper multi Religiosi, vt Ordo Prædicato-

12. Fructus

Ad quid
conducit
participatio
bonorū ope-
rum qua
aliis indul-
getur.

rum, per totum orbem in omnibus fratrum
 conuentibus, & fororum suarum monaste-
 riis, quòd singulis annis certum pro fratri-
 bus & fororibus celebretur anniuersarium;
 & pro parentibus eorum, aliud annuatim
 similiter anniuersarium perpetuum, qualia
 sæculares vix cum suis diuitiis obtinere pos-
 sunt. Ob quam causam Psalmista magno
 cum desiderio orauit, dicens: *Participem me
 fac Deus omnium timentium te, & custo-
 dientium mandata tua.* Et licet omnes in
 charitate existentes participationem mu-
 tuam assequantur generalem in cælo per
 Sanctorum cõmunionem de charitatis al-
 terius operibus: non tamen talem partici-
 pationem consequuntur omnes, per quam
 à pœnis liberentur; qualem consequuntur
 hi, quibus specialis datur participatio, prout
 Doctores communiter determinant ibi su-
 præ. Sed quæret aliquis: Quam vtilitatem
 consequuntur hi, quibus à Religiosis com-
 municantur beneficia Ordinis per litteras,
 vel aliàs? Respondet Petrus de Palude 4. di-
 stin. 45. q. 2. Receptio ad beneficia Ordinis
 fit principaliter ad merendum, non ad satisfi-
 faciendum. vnde receptus ad beneficia, non
 est propter hoc immunis à pœnitentia in-
 iuncta sibi, nec in toto, nec in parte, propter
 ieiunia quæ fiunt in Ordine, sicut esset per
 Indul-

*Differt ge-
 neralis com-
 munitio bo-
 norum ab
 hac speciali.*

*Ad quid
 dentur lit-
 teræ quibus
 recipiuntur
 aliqui ad
 beneficia
 Ordinis.*

Indulgētias, nec minūſ diu punietur in purgatorio: propter quod poſt mortem ſolent recitari obitus, vt ſpecialiter pro eis oretur.

Est enim duplex participium in operibus bonis, vnum in merendo, aliud in ſatisfaciendo. Inter quæ participia, duplex eſt differentia. Prima, quia participium meriti eſt ex ſola vnione charitatis, ſine aliqua intentione facientis ſpecialiter directè ad participantem, licet ſit maior cum intentione: ſed participium ad ſatisfaciendum, non: alioquin quicumque eſſet in charitate, ſiue in hoc mundo, ſiue in alio, ſtatim eſſet immunis ab omni pœna, theſauro Eccleſiæ, qui eſt infinitus, diſtributo pro eius ſatisfactione; ſicut & quilibet ex participatione meriti Chriſti per Sacramentum meretur præmium infinitum, quod ei dat Deus intenſiuè vel extenſiuè, quæ eſt vita æterna: vel ſaltem ille qui eſt in maiori charitate, eſſet minoris pœnæ debitor in hoc ſæculo & in alio; quod non eſt verum, ſed ex ſola intentione facientis. Secunda differentia eſt, quia participium meriti non minuitur ex multiplicatione participantium, ſicut patet, quòd non ſit deterior conditio multiplicatis electis, ſed melior. non ſolùm, quia illi incipiunt participare, qui incipiunt communicare: cùm etiam paruuli baptizati, ſint par-

Duplex participatio bonorū, vna ad merendum, ad ſatisfaciendū altera.

ticipes bonorum operum, qui nihil operantur. Et propter hoc sine præiudicio prius receptorum ad beneficia, possunt secundi recipi, nec minus capiunt nouissimi quam primi. Sed in satisfactione secus est, secundum communem doctrinam. Hæc Petrus: & est sententia S. Thomæ in 4. dist. 45. qu. 2. ar. 1. Deinde Petrus quærit: Quid ergo importat istud participium meriti? Respondet: Non videtur aliud, nisi quòd Deus propter merita aliorum præseruat aliquem quandoque à peccato, quandoque à morte, & sic de aliis. Sicut recordatus est Deus Abraham, & liberavit Loth: cum etiam quandoque propter iustos pereant impij: vnde non concurrat meritum nisi ex vna parte; sed quando ambo iusti sunt, tunc ex vtraque. Sed per receptionem ad beneficia consequitur aliam vtilitatem, quia specialiùs participat, & ex intentione illa generali in recipiendo, & ex intentione speciali pro receptis orando. Hæc Petrus de Palude. Concordat cù isto Godfridus in Quodlibetis suis, dicens, quòd beneficia à Religiosis communicata, non minus valent paucis, quam multis. sed per aliam rationem: Quia, inquit, talia bona Religiosorum plus vel minus valent petentibus secundum maiorem vel minorem deuotionem ipsorum. Ideò si cum instantia multi petant,

*Quid boni
afferat par-
ticipatio
meritorum*

*Quando
beneficia
aque va-
lent multis
quantum
paucis.*

petant, & illi recta intentione illos recipiant, videtur quòd tantum valeant multis quantum paucis: quia Deus supplet vicem deuotionis actualis, cum maneat sufficiens secundum habitum & radicem.

CAPVT IIII.

Recenset alios fructus Religionem intrantis, qui sunt duodecim. Primum declarat, quæ est vocationis diuinæ certificatio. vbi notantur vocationum & instinctuum multiplices differentiæ.

NVNC de maximis Religionum fructibus, in quibus probatur Dei voluntas perfecta, dicendum est: & sunt, quantum proposito sufficit, duodecim numero, quos maximo cum merito potest assequi ille, qui profitetur Religionem approbatam: scilicet vocationis diuinæ certificatio, veneni charitatis abiectio, ad victimandum perfecta dispositio, holocausti veri oblatio, vitæ & passionis Christi conformatio, plena peccati remissio, supremæ philosophiæ professio, spiritus facilius erectio, in dubiis tutior ambulatio, operum per vota melioratio, peccati commissi minoratio, & iudiciariæ potestatis collatio.

Primus itaque fructus est, vocationis di-
I. Fructus
Religionis.

T s uinæ

uinæ certificatio. Sunt autem vocationum plures modi; quidam boni, alij verò mali: sicut etiam de instinctibus dici solet, sed nō omnes instinctus sunt à Deo. De bonis verò vocationibus tres differentias ponens Cassianus ex ore Abbatis Paphnutij, ita inquit collatione Patrum: Primus vocationis modus ex Deo est, secundus per hominem, tertius ex necessitate. Ex Deo quidem est, quoties inspiratio quædam immissa in cor nostrum, nonnūquam etiam dormientes nos ad desiderium æternæ vitæ ac salutis excitat, Deumque sequi & eius inhærere præceptis, compunctione saluberrima cohortatur; vt in Scripturis sacris Abraham voce Dominica de genitili solo, & totius cognationis suæ affectibus, patrisque domo legimus euocatum, dicente Domino: *Exi de terra tua, & de cognatione tua, & de domo patris tui.* Quo etiam modo B. Antonium accitum esse cognouimus, qui occasionem suæ vocationis à sola diuinitate percepit. Ingressus itaque Ecclesiam, ibique audiens in Euangelio, Domino prædicante: *Qui nō odit patrem suū, & matrem, & uxore, & filios, & fratres, & sorores, adhuc autē & animam suā, nō potest meus esse discipulus.* Et Mat. 19. *Si vis perfectus esse, vade, & vēde omnia que habes, & da pauperibus, & habebis thesaurū*

Cass. col. 3.
cap. 4.
*Tres modi
vocationis.*

*Primus à
Deo.*

Gen. 12. 1.

Luc. 14. 26.

Mat. 19. 21

in celo: & veni, & sequere me. Præceptum hoc Domini, velut specialiter ad se directum, cum summa cordis compunctione suscepit; confestimq; renuntians cunctis, secutus est Christum, nulla exhortatione neque doctrina hominum prouocatus.

Secundus vocationis modus est, quem Secundus Vocationis modus fit ab homine. fieri per hominem diximus, cum vel exemplis quorundam Sanctorum vel monitis instigati, ad desiderium salutis accendimur; quo nos quoque gratia Domini retinemur astricti, qui prædicti viri (scilicet Antonij) monitis ac virtutibus incitati, huic nos studio perfectionis tradidimus. Quo ordine etiam in Scripturis sanctis per Moysen filios Israël de afflictione Ægypti legimus liberatos.

Tertius verò vocationis modus est, qui ex Tertius Vocationis modus ex necessitate instigante. necessitate descendit, cum nos diuitiis huius mundi vel voluptatibus obligati, ingruentibus repente tentationibus, quæ vel mortis pericula minantur, vel amissione bonorum vel proscriptione percutiunt, vel charorum morte compungunt, ad Dominum, quem sequi in rerum prosperitate contempsimus, saltem inuiti properare compellimur. Extat exemplum de Israël sæpè grauato per tyrannidem Gentium; & tunc Israël clamando ad Dominum, liberatus est. Sic Isaia 65.

&

Pf. 106. 28. & in Psal. 106. *Cum occideret eos, tunc querebant eum. Et clamauerunt ad Dominum cum tribularentur, & de necessitatibus eorum liberauit eos.*

Vocat homo hominē tripliciter.

Prou. 9. 13.

Vocat prætereà solus homo, non Deus, hominem tripliciter. Aliquando ad peccatorum exercitium, vt dicitur Prou. 9. *Mulier stulta & clamosa, plenaq; illecebris, & nihil omnino sciens, sedet in foribus domus suae, vt vocet transeuntes per viam.* Aliquando

2. Reg. 4. 23. 27.

vocat homo ad conuiuium faciendum, vt Iob filij vocabant tres sorores suas, vt comederent, &c. Et 2. Regum 4. *Vocauit Absolon omnes filios Regis. & post: Fecerat enim conuiuium, quasi conuiuium Regis.* Aliquando ad consilium accipiendum, Iudith 2.

Iudith 2. 2.

Vocauit Nabuchodonosor omnes maiores natu, omnesq; duces bellatores suos, & habuit cum eis mysterium consilij sui. Vocatio

Non tunc semper vocatio hominis à vocato auditur.

Pro. 14. 12.

autem hominis, non semper tunc à vocato auditur, teste Salomone Prouerb. 14. dicente: *Est via, quae videtur homini iusta; nouissima autem eius deducunt ad mortem.*

Vocat daemon, sed non ad bonum.

2. Cor. 2. 11

Vocat item, sed numquam ad bonum, daemon. Sic enim in serpentis effigie per Euam primò mundum seduxit. Quo contra hortatur Apostolus 2. ad Corinth. 2. *Vt non circumueniamur à satana: non enim ignoramus cogitationes eius.* Et Ioannes in

Cano-

Canonica sua I. cap. 4. *Nolite omni spiritui credere, sed probate spiritus, si ex Deo sunt, quoniam multi pseudoprophetae exierunt in mundum.* Qualiter autem dæmones per instinctus deceptorios, mediantibus prophetis, id est, doctoribus malis, vocent ad mala homines, docetur 3. Reg. 22. vbi de Achab rege Israëli malo, iam decipiendo, vt caderet in prælio, ait quidam malignus spiritus ad Deum: *Egrediar & ero spiritus mendax in ore omnium prophetarum eius, scilicet regis Achab.* De malis igitur tā hominibus quam spiritibus causatur Apostolus 2. ad Cor. 11. dicens: *Eiusmodi pseudoapostoli, sunt operarij subdoli, transfigurantes se in Apostolos Christi. Et non mirum: ipse enim Sathanas transfiguratur se in angelum lucis: non est ergo magnum, si ministri eius transfigurentur velut ministri iustitiæ: quorum finis erit secundum opera ipsorum.*

Cum autem inter tot euocationum & instinctuum differentias difficile sit verum à falso cognoscere, tutior via est Religionem ingredi, his qui sunt dispositi iuxta consilium Apostolorum Principis ita suadentis: *Quapropter fratres, magis satagite, vt per bona opera certam vestram vocationem & electionem faciatis. Hæc enim facientes, non peccabitis aliquando. Sic enim abundanter ministrat*

1. Ioan. 4. 2

3. Reg. 22.
v. 22.2. Cor. 11.
v. 13.Inter varias vocationum varietates quibus tutissimum Religionem ingredi.
2. Pet. 1. 10

nistrat

ministrabitur vobis introitus in eternum regnum Domini nostri & Salvatoris Iesu Christi. Ad idem est S. Thomas 2.2. q. vlt. ar. vlt. ad 1. vbi exponens ista verba Ioannis, *Nolite credere omni spiritui, sed probate spiritus, si ex Deo sunt*, sic dicit: Cùm dicitur, *Probate spiritus si ex Deo sunt*, locum habet in his quę dubia sunt, vtrum spiritus Dei sit: sicut dubium potest esse his, qui iam sunt in Religione; vtrum ille, qui Religioni se offert, spiritu Dei ducatur, aut simulatè accedat; & ideò debent accedentem probare, vtrum diuino spiritu moueatur. sed illi, qui ad Religionem accedit, non potest esse dubium, an propositum de ingressu Religionis in corde eius exortum, sit à spiritu Dei: cuius est ducere hominem in terram rectam. Et si quis obiiceret propositum Religionis in corde eius exortum, sic intrando non esse à Deo, cùm frequenter per exitum Religionis dissoluatur; dicitur enim Act. 5. *Si ex Deo est (scilicet consilium) non poteritis dissoluere.* respondet S. Thomas sic ibidem; Nec propter hoc ostenditur non esse ex Deo, quòd aliqui retrocedunt. Non enim omne quod à Deo est, est incorruptibile; alioquin creaturæ corruptibiles non essent ex Deo, vt Manichæi dicunt. Neque etiã aliqui, qui habent à Deo gratiam, possent illam

*Non definit
vocatio à
Deo esse
ideò quòd
constans
non sit.
Act. 5. 39.*

illam amittere, quod etiam est hæreticum. Sed consilium Dei est indissolubile, quo etiam corruptibilia & mutabilia facit, secundum illud Isaïæ 46. *Consilium meum stabit, & omnis voluntas mea fiet.* Et ideo propositum de ingressu Religionis, non indiget probatione, vtrum sit à Deo: quia certa discussione non eget, vt dicit Glossa super illud 1. ad Thessal. vltimo: *Omnia probate; quod bonum est, tenete.* Vnde ad vocationem Domini, Petrus & Andreas continuo relictis retibus secuti sunt eum. Et Chrysostomus super Matth. dicit: Talem obedientiam Christus quærit à nobis, vt neque instanti tempore remoremur. Si tamen sit aliquod speciale impedimentum volenti intrare Religionem, puta, infirmitas corporalis, vel onera debitorum, vel aliqua huiusmodi, in his requiratur deliberatio, & consilium cum his, de quibus speratur quod profint, & nõ impediunt, vnde dicitur Eccli. *Cum viro irreligioso tracta de sanctitate, cum iniusto de iustitia.* Quasi diceret, vt sequitur: *Non attendas his in omni consilio, sed cum viro sancto assiduus esto.* Hæc sanctus Thomas. Et si quæres: Cum inter differentias bonarum vocationum quæ à Deo, ab homine, & ex necessitate fiunt, sint gradus, quæ vocatio est melior seu utilior? respon-

Isa. 46. 10.

Propositum
de ingressu
Religionis
nõ eget pro-
batione aut
ex Deo sit.
Glos. inter-
lin.

1. Thess.
vlt. 21.

in cap. 4.
Mat. ho. 14
tom. 2.

Qui legi-
time se Re-
ligioni in-
habiles pu-
tant à quo
consilium
cipient.

Eccli. 37.

v. 11.

cap. 5.

*Necessitate
compulsi
aliquando
optimi ef-
fecti.*

spondet vbi suprà Paphnutius: Ex his itaque tribus modis, licet priores duo melioribus inniti principiis videantur: nonnumquam tamen etiam inuenimus de tertio gradu, qui infimus videtur ac tepidus, perfectos viros ac spiritu feruentissimos extitisse; illisque consimiles, qui optimo principio aggressi sunt Domini famulatum, reliquam quoque vitam laudabili feruore spiritus exegisse: & iterum de illo superiori gradu plurimos tabefactos ad vituperabilem finem sapissimè cecidisse. Exemplum adfert ibi de Abbate Moysè, qui propter homicidium, quod in sæculo existens commisit, ad monasterium, vt vitam tueretur, confugit: & ideò Religionis ibi habitum assumens ac profitens, perfectissimæ tandem vitæ fuit; de necessitate faciens virtutem. Et è contrario multi, quos Paphnutius nominare noluit, primis duobus gradibus vocati, tandem ex negligentia in profundum barathri ceciderunt. Sicut etiam Iudas, à Deo sicut ceteri Apostoli vocatus, sine pessimo clausit vitæ suæ extrema. Vnde concludit Paphnutius ibi: Totum ergo in fine consistit, in quo potest quis & optime conuersionis initiis dedicatus, inferior per negligētiam reperiri; & necessitate attractus ad nomen monachi profitendum, effici per timorem Dei, diligentiamque perfectus.

CA-

CAPVT V.

*Deducit secundum fructum, qui est veneni
charitatis abiectio. & ostendit, quod cha-
ritatis triplex sit venenum, quod Religio
docet euomere; nempe superbia, auaritia,
& luxuria.*

SECVNDVS fructus Religionis, est veneni
charitatis abiectio, scilicet cupiditatis;
quæ, teste Apostolo, radix omnium est ma-
lorum, prout se extendit ad amorem inor-
dinatum diuitiarum, deliciarum, & ad ef-
frenem voluntatis libertatem, prout S. Tho-
mas exponit lib. De perfectione spiritualis
vitæ. Considerandum hîc est, in quo vita
Christiana consistit, quomodo eam virus
vitiatorum necat, & qualiter per Religionis
ingressum, toxicum animo depellitur. Pri-
mum docet agnoscere, vbi prius, S. Tho-
mas, ita inquit: Est in naturalibus aliquid
simpliciter perfectum, quod cõtingit finem
eius, quod ei competit secundum propriam
rationem: vt animal cum ad hoc deuenit,
quod in nullo deficit, quod pertinet ad per-
fectionem vitæ, scilicet in dispositione mem-
brorum, quantitate & virtute. Secundum
quid perfectum est, quod perficitur in ali-
quo

*Secundus
Fructus
Religionis.*

*S. Tho. lib.
De perf.
spirit. vitæ.
o 17. opu-
scul. 18.*

*Quid per-
fectum sim-
pliciter.*

*Quid per-
fectum se-
cundum quid,
vt aiunt.*

Quis in Religionem perfectus simpliciter.

Quis secundum quid.

1. Cor. 13. 2

quo concomitante; puta si sit perfectum in albedine, odore, &c. Sic in spiritali vita, perfectus simpliciter dicitur ratione eius, in quo spiritalis vita consistit; sed secundum quid perfectus dici possit ratione cuiuscumque quod spiritali vitæ adiungitur. Consistit autem spiritalis vita in charitate: qua carens, nil spiritaliter reputatur. Vnde 1. Cor. 13. *Si habuero prophetiã, & nouerim mysteria omnia, & omnem scientiam, & si habuero omnem fidem, ita ut montes transferam, charitatem autem non habuero, nihil sum. Et 1. Ioan. 3. Nos scimus quoniam translati sumus de morte ad vitam, quoniam diligimus fratres. Qui non diligit, manet in morte.*

Perfectio consistit in charitate Dei primario.

Gen. 17. 1.

Quomodo ambuletur coram Deo.

** Secundaria perfectio in dilectione proximi.*

Ergo simpliciter perfectus est in vita spiritali, qui in charitate perfectus est. Secundum quid perfectus est, qui secundum quodcumque, quod spiritali vitæ adiungitur, ut humilitate, patientia, & huiusmodi perfectus est. Cum itaque perfectio consistat in charitate, & duo sint præcepta charitatis, de Deo principale, de proximo secundarium: primo consistit perfectio vitæ in dilectione Dei. Vnde Gen. 17. Dominus ad Abraham ait: *Ego Dominus omnipotens, ambula coram me, & esto perfectus.* Ambulatur ergo coram Deo, non passibus corporis, sed affectibus mentis. * Secundario verò consistit

stit in dilectione proximi: unde Matth. 5.
Diligite inimicos vestros. Et cum plura sub- Mat. 5. 44.

iunxisset, quæ ad dilectionem proximi per-
 tinent, ait concludens: *Estote ergo vos per-*
fecti, sicut & Pater vester celestis perfectus
est. Huic S. Thomæ sententiæ concordat
 Abbas Moyses, ut refert Cassianus Collat.
 Patrum, ubi post prædictæ venationem sen-
 tentiæ sic infert: Igitur ieiunia, vigiliæ, me- Cass. col. 1.

ditatio Scripturarum, nuditas, ac priuatio cap. 7.
 omnium facultatum, non perfectio, sed per-
 fectionis instrumenta sunt: quia non in ipsis
 consistit disciplina illius finis, sed per illa
 peruenitur ad finem. Incassum igitur hæc
 exercitia molitur, quisquis his veluti sum-
 mo bono contentus, intentionem sui cordis
 hucusque affixerit, & non ad capiendum fi-
 nem, propter quem hæc appetenda sunt,
 omni conatu se extendit: habens quidem
 disciplinæ illius instrumenta; finem verò, in
 quo omnis collatus est fructus, ignorat.

Quid autem huius vitæ nobilissimæ, quæ
 in charitate consistit, venenum existat, do-
 cet beatus Augustinus libro 83. Quæstio-
 num: Venenum, inquit, charitatis est cu-
 piditas temporalium rerum; augmentum
 verò eius, cupiditatis diminutio. Et iterum
 * Homilia 8. Radix omnium bonorum est
 charitas: radix omnium malorum est cu-
 pidi-

*Quidnam
 venenum
 charitatis.*

B. Aug. l. 83

q. 36. to 4.

* B. Aug.

Hom. sup.

illud 1. Ti-

moth. 6.

Radix om-

nium ma-

lorum, &c.

tom. 10.

piditas: & simul ambæ esse non possunt, quia nisi vna radicitus euulsa fuerit, alia plantari non potest. Sine causa aliquis conatur ramos incidere, si radicem non contendit euellere. Et insuper vt Petrus Rauennensis in quodam Sermone exclamat: Cupiditas omnium malorum est radix, transgressionis mater, magistra nocendi, primiceria iniquitatis, auriga malitiæ, sicaria virtutum, seditionis origo, fouea scandalorum. Nec mirum: patulum enim est, quòd ex inordinato amore seu ex affectu creaturarum peruerso, quæ in re sunt idem quod cupis, tria peiora pullulant vitia: auaritia scilicet, luxuria, & superbia, dicente Innocentio libro De vilitate conditionis humanæ: Tria maxime solent homines affectare, scilicet opes, voluptates, & honores. De opibus praua, de voluptatibus turpia, de honoribus vana procedunt, &c. Nam opes generant cupiditatem & auaritiam: voluptates pariunt gulam & luxuriam: honores nutriunt superbiam & iactantiam. Manifestum est itaque, quòd per tria Religionis fundamenta, paupertatem, castitatem, & obedientiam, directe triplex antefatum eradicatur venenum, vt supra patuit libro 1. cap. 2. & lib. 2. cap. 3. Declarat idem iterum S. Thomas tractatu De perfectione vite spiritualis, vbi sic inquit:

Modus

*Triapesti-
ma vitia ex
inordinato
amore crea-
turarum.*

*De cõtem-
ptu mundi,
li. 2. cap. 1.*

Obediētia,
tertia.

Dionys. De
diuin. no-
minib. c. 4.

Gal. 2. 20.

Luc. 14. 26.

interioribus cum vxore impedimur passio-
nibus; quia inter omnes passiones, maximè
absorbet concubitus rationem. Tertia verò
via, ad acquirendum charitatis perfectio-
nem, est resignatio propriæ voluntatis. Non
enim solùm necessarium est ad perfectio-
nem charitatis consequendam, quòd homo
exteriora abiiciat; sed etiam quodammodò
seipsum derelinquat. Dicit enim Dionysius,
quòd diuinus amor est extasim faciens, id
est, hominem extra seipsum ponens, non
sinens hominem suiipsius esse, sed eius quod
amatur. Cuius exemplum in seipso Aposto-
lus ostendit ad Galat. 2. *Viuo ego, iam non
ego; uiuit verò in me Christus*: quasi suam
vitam nõ suam existimans, sed Christi: quia
quod proprium sibi erat contempnens, totus
Christo inhærebat. Et ideò Lucæ 14. post-
quam Dominus dixerat; *Si quis venit ad
me, & non odit patrem suum, & matrem, &
uxorem, & filios, & fratres, & sorores: tam-
quam aliquid maius addens, subdit; adhuc
autem & animam suam, non potest meus
esse discipulus*. Quod supremè fecerunt Mar-
tyres, pro Christo totum dantes per mor-
tem. Excedit tamen libertas voluntatis om-
nia bona hominis; adeò vt post mortem,
beneficium nullum maius impendere possi-
mus, quàm pro alio nos in seruitutem redi-
gere.

gere. Qui igitur se Deo & Superioribus per obedientiam votum tradit, animæ suæ perfectissimum bonum libertatem obtulit. Quorum exemplum Christus primò fuit. De

quo ad Romanos 5. dicitur: *Sicut per inobedientiam unius hominis, peccatores constituti sunt multi; ita & per unius hominis obedientiam, iusti constituti sunt multi.*

Christus primò suã voluntatem Patri obtulit.
Rom. 5. 19.

Hæc itaque obedientia consistit in abrenuntiatione propriæ voluntatis. Vnde Matthæi 26. *Pater mi, si possibile est, transeat à me calix iste: verumtamen non sicut ego volo, sed sicut tu.* Et Ioan. 6. *Non veni facere voluntatem meam, sed voluntatem eius, qui misit me.* Ex quibus omnibus patet, quòd per debitum Religionis ingressum, quis impedimenta perfectionis & venena charitatis abiicit.

Mat. 26. 39

Ioan. 6. 38.

CAPVT VI.

Declarat tertium fructum, qui est ad victimam perfecta dispositio. Vbi docetur, quomodo homo ad modum hostiæ veteris Testamenti, per septem se Deo sacrificare debet.

TERTIVS fructus est, ad victimam scilicet perfecta dispositio. Vbi notandum, quòd ad offerendum olim aliquam hostiam

V 4

Deo

Septem carimonie vnde se homo per se hunc Deo sacrificet.

Deo viam, multę perexigebantur carimoniarum: sicut etiam hodie ad hoc, quod aliquis se Deo religet & offerat congruę, plura requiruntur. Vnde ad hoc vt homo se per Religionis ingressum, perfectam Deo hostiam exhibeat; septem carimonias seu ritus imitari studeat, qui circa hostias veteris Testamenti seruari mandantur Leuit. 1. Nam a grege aliorum segregabatur; ne se defenderet, ligabatur; oportebat vt occideretur; vt aptior immolationi foret, excoriabatur; ad abstergendas fordes lauabatur; in sex frusta diuidebatur; & tandem super altare cremabatur.

Primò, Segregari debet à cõmuni grege. Ioan. 15. 16

Primò ergo Deo se daturus, se à secularibus segreget, sicut Christus suis fecit discipulis, quibus ait Ioan. 15. *Ego elegi vos, & posui vos, vt eatis, & fructum afferatis, & fructus vester maneat.* Nec terreantur ex ista segregatione boni à malis, si mundus electos odit, quia idem Dominus contra talia armat suos; dicens Ioan. vbi prius: *Si mundus vos odit, scitote quia me priorem vobis odio habuit. Si de mūdo fuissetis, mundus quod suum erat diligeret: quia verò de mundo non estis, sed ego elegi vos de mundo, propterea odit vos mundus, &c.*

Secundò, Ligari debet sese sacrificans.

Secundò, præceptis consiliorum & præceptorum diuinorum se liget, ne postmodum

dum pœnitendo resiliat; in hoc consilium
 æternæ sequens Sapientiæ, Eccles. 6. dicen-
 tis: *Audi fili, & accipe consilium intelle-* Eccli. 6. 24.
ctus, & ne abiicias consilium meum. Iniice
pedem tuum in compedes illius, & in torques
illius collum tuum. Subiice humerum tuum,
& porta illam: & ne acedieris vinculis e-

ius, &c. Ita enim multi grauibus pressi in-
 firmitatibus, quibus magna amputada sunt
 membra ne totum corpus inficiant, se ligari
 rogant à chirurgis: petunt quoque vt quid-
 quid postea reclamauerint sectionis tempo-
 re, non audiantur; sed morbo succurratur
 contagioso, prout ars medicinæ dictauerit.

Tertiò, oportebat vt hostia iuglaretur,
 occideretur, seu sanguis eius effunderetur:
 quod fit, quando per veram contritionem,
 & puram confessionem sanguis peccatorum
 effunditur. Et sic vita vitiorum singulorum
 enecatur, Dei ob honorem. Vnde Isidorus Tertiò,
Hostia iugulari de-
bet.
 in Glossa Leuit. 1. Nos autem moraliter vi-
 tulum offerimus, cum in carnis superbiam vin-
 cimur; agnum, cum irrationabiles motus
 corrigimus: hœdum, dum lasciuias supera-
 mus. Et idem intelligi debet de ariete ira-
 cundiæ, de boue gulæ, de hirco auaritiæ,
 de vacca acediæ, de capra superbiæ, & de
 passere inuidiæ. Isidor. c. 1.
in Leuit.
Varia sa-
crificia in
se homo ha-
bet.

Quartò, hostia, vt munda esset, à fordi-
 bus Quartò,
Hostia abs-
tergi debet.

- bus abstergebatur & lauabatur: per quod
pœnitentia super peccatis habenda conuin-
citur. Tunc enim, in ingressu Religionis, in
multis habet illud Isaiaë 1. locum, quo ad
 Isa. 1. 5. maculatam animam: *Omne caput langui-
dum, & omne cor mœrens. A planta pedis
vsque ad verticem, non est in eo sanitas.
Vulnus, & liuor, & plaga tumens, non est
circumligata, nec curata medicamine, neque*
 Ioel. 1. 17. *fota oleo.* Et illud Ioëlis 1. *Computruerunt
iumenta in stercore suo.* Et illud Lucaë 10.
 Luc. 10. 30 *Homo quidam descendit de Ierusalem in Ie-
richo, & incidit in latrones, qui etiam de-
spoliarunt eum: & plagis impositis, abie-
runt semiuiuo relicto.* Danda est igitur ope-
ra tali, infecto vulneribus & fœditatibus, vt
per lacrymarum flumina pœnitētia abster-
gat, quod culpa maculauerat. hinc est, quòd
 Isa. 1. 16. vbi prius Isaiaë subdit: *Lauamini, mundi
estote, auferite malum cogitationum vestra-
rum ab oculis meis. Quiescite agere peruer-
se: discite benefacere.* Et Ioël vbi supra:
 Ioel. 1. 8. *Plange quasi virgo accincta sacco, &c. Ac-
tingite vos & plangite sacerdotes: ululate
ministri altaris: ingredimini, cubate in sac-
co ministri Dei mei.* Et Veritas post narra-
tionem de vulnerato homine Samaritano,
eiusdē curam impositione vini & olei, ipsis
vulneribus exhibitam, & reductionem in
 stabu-

stabilium, diligenter exequitur; per omnia
 talia, poenitentiae lamenta designans. Po-
 tissime autem peccata deplangere, mona-
 chis competit: de quibus 16. qu. 1. dicit Pa-
 pa Eugenius: Agnoscat monachus nomen
 suum. *Μόνος* enim Græcè, Latine est vnus:
ἀχος Græcè, Latine est tristis. Vnde dicitur
 monachus, id est, vnus & tristis. Sedeat ergo
 tristis, & officio suo vacet. Et ibidem dicit
 sancta Synodus Nicæna: Placuit omnibus
 residentibus in sancta Nycæna Synodo, vt
 monachorum conuersatio & vita, secundum
 etymologiam nominis, ab hominibus dis-
 crepet. Monachus enim Græcè, Latine sin-
 gularis dicitur: vnde monachum per omnia
 singulariter agere oportet. Dicit autem Glos-
 sa: Singulariter, id est, non sæculariter. Nam
 sæculariter viuere non debet, dicente B. Hiero-
 nymo ad Rusticum monachum: Placet
 vt habeas sanctorum contubernium, ne ipse
 te doceas, & absque Doctore ingrediaris
 viam, quam numquam ingressus es.

Quintò, hostia vt immolationi magis
 foret idonea, excoriabatur; per quod desi-
 gnatur, quòd qui Religionem intraturus
 est, mores ineptos, & malignas consuetudi-
 nes debet deponere. Manet enim plerum-
 que iam dimissis peccatis consuetudo & ha-
 bitus inclinans ad vitia; quæ consuetudo &
 habi-

Papa Eu-
 gen. cap.
 Placuit cõ-
 muni.
 Vnde deri-
 uetur nomē
 Monachus.

B. Hier. ad
 Rusticum
 cir. med.
 tom. 1.

5. Hostia
 excoriari
 debet.

- habitus inclinans nõ nisi per oppositos actus
 eradicator. *Pellem pro pelle, & cuneta quæ
 habet homo, dabit pro anima sua,* ait Satan,
 Iob 2. Quia vt Glossa ibi dicit: Suspica-
 tur diabolus de Iob, quod communiter in
 aliis fieri viderat. Leuit. etiam 1. hostiæ vi-
 tulae pellis detrahi iubetur. vbi Glossa sic di-
 cit: *Pellis detrahitur, cum diuitiis & qui-
 buscumque sæcularibus exspoliamur. Vnde
 pellem pro pelle, & vniuersa quæ habet ho-
 mo, dabit pro anima sua. Cauendum enim
 valdè est, ne Religionis assumètes habitum,
 animum retineant sæcularè. Contra quam
 pueritatem cuidam tepido conuerso mo-
 nacho, ait quidam sanctorum Patrum: Se-
 nator esse desiisti, & monachum non fecisti.*
 Et Ieremias de similibus ait cap. 13. *Simu-
 tare potest Aethiops pellem suam, aut par-
 dus varietates suas, & vos poteritis bene-
 facere, cum didiceritis malum.* Super quo
 pulchrè Glossa dicit: Hoc testimonio vtun-
 tur qui diuersas naturas inferere conantur,
 tantam nigredinem vel varietatem pecca-
 torum dicentes, vt in candorem & vnius co-
 loris pulchritudinem transire non possit.
 Non hoc attendentes, *Cum didiceritis ma-
 lum.* Quidquid enim discitur, non naturæ
 est, sed studij & propriæ volûtatis: quæ con-
 suetudo peccandi quodammodò in naturam

Iob 2. 4.

Leu. 1. 6.

Ier. 13. 23

Hieron. in
c. 13. Ier.
tom. 5.

ram tráfit. Sed quod hominibus impossibile est, Deo possibile est: vt nequaquá Æthiops & pardus suam videantur mutare naturam; sed ille qui in Æthiope operatur & pardo, dicente Apostolo: *Omnia possum in eo qui me confortat.* Vnde & in alio loco: *Amplius,* inquit, *illis omnibus laboravi, non ego autem, sed gratia Dei, quæ est in me.* & *Viuo iam non ego, viuit verò in me Christus.* Et iterum scriptum legimus: *Quid habes, quod non accepisti? Si autem accepisti, quid gloriaris, quasi non acceperis? Non igitur gloriatur sapiens in sapientia sua, vel fortis in fortitudine sua: & huiusmodi, quæ in omnibus operatur virtus Christi.*

Phil. 4. 13.

1. Cor. 15.

v. 10.

Gal. 2. 20.

1. Cor. 4. 7.

Ier. 9. 23.

Sextò,
Hostia di-
uiditur.

Sextò, hostia in frustra diuidebatur. Hoc autem quatuor modis moraliter hodie fieri potest secundum Glossam Leuitici. Primò, corporis membra Dei obsequiis dando. Secundò, virtutem discretionis cunctis agibilibus applicando. Tertiò, sacrae Scripturae verba singula ponderando, vel singulorum Christi membrorum, id est, sanctorum Patrum & fratrum facta: & Quartò, pro exemplari congruo propriae vitæ adoptando. Vnde Glossa interlinearis super verbo *In frustra concident*, dicit; Membra vel sensus corporis Domino consecrando, vel certa discretionem singula examinando, tamquam fideles

les

Hom. 1. in
Leuit. cir.
med.

Quatuor
modis se-
ipsum ceu
hostiam di-
uidat Reli-
giosus.

Rom. 6. 11.

les dispensatores. Et Glossa ibidem Origenis dicit: Membratim vitulum diuidit, qui per ordinem distinctè explanat, quid sit profectus, Christi simbriam contigisse, quid pedes lauisse lacrymis, &c. Et ibidem Isidori Glossa dicit: Membra conciduntur, dum singulorum conuersatio in augmentum corporis, in mensura cuiuscumq; membri ædificatur. Opus ergo est Religioso, vt dum vitia per contritionem mactauit, eorumdem vitiorum postquam malæ consuetudinis pellem abstraxit, pœnitentiæque lamentis vtrumque lauit, vt prædictis quatuor mysticis insistant dimembrationibus. Primò, corporis membra Deo exhibendo: quod suis etiam indicit Apostolus discipulis ad Romanos 6. *Existimate vos mortuos quidem esse peccato, viuentes autem Deo in Christo Iesu Domino nostro. Non ergo regnet peccatum in vestro mortali corpore, vt obediatis concupiscentiis eius. Sed neque exhibeatis membra vestra, arma iniquitatis peccato: sed exhibete vos Deo, tamquam ex mortuis viuentes; & membra vestra arma iustitiæ Deo.* Secundò, dimembrationi insistant, virtutem discretionis agilibus applicando. Quæ virtus quàm necessaria sit volenti ad perfectionis apicem sine errore, via compendiosa tendere; docet latissimè

S. Ab-

S: Abbas Moyses, vt refert Cassianus in col-
 lat. Patrum, collat. 2. Et ad idem est Philo- Cass. col. 2.
c. 1 2. &
seq.
 sophus 6. Ethic. qui Prudentiam, quę eadem
 est cum discretione, describendo ait, quod
 sit recta ratio agibilium: imò Christus hanc
 habere iubet, cum Matth. 10. Apostolis
 ait, *Estote prudentes sicut serpentes, & sim-* Mat. 10 15
plices sicut columba. Tertiò etiam, si scien-
 tiam Scripturarũ habere potest, discutian-
 tur singulę eius particulę: quia secundũ
 Psalmistam, *dulciores sunt super mel &* Psal. 18. 17
fauum. Lex Domini immaculata conuertens
animas. Et testimonium Domini fidele, ac
Dei iustitię. Quartò verò inspiciantur sin-
 gulorum bonorum gesta virtutum, velut vi-
 ua exemplaria virtutes discendi, potissimè
 tamen Christi, qui dixit Ioan. 13. *Exemplum* Ioan 13. 15
dedi vobis, vt quemadmodum ego feci vo-
bis, ita & vos faciatis.

Septimò tandem hostia super altari cre- 7. Hostia
super alta-
ri crema-
basur.
 mabatur post dimembrationem. In altari
 enim iugis erat ignis. Vnde Leuitici 1. dici-
 tur: *Ponent, scilicet membra, super ligna,* Leu. 1. 12.
quibus subiiciendus est ignis. Intestina verò
& pedes lavabunt aqua: & oblata omnia ad-
olebit sacerdos super altare in holocaustum,
& odorem suauissimum Domino. Per quę,
 vt Glossa dicit, intelligitur, quod Deo se to- Holocaustũ
spirituale.
 tum offerens per charitatis ardorem, omnia
 quę

quæ cogitat, affectat, facit aut loquitur, it-
giter in cordis sui ara Deo offerre debet:
quia hoc est facere Deo odorem suauissi-
mum. Sic enim, vt B. Gregorius exponit,
cor debet esse Dei altare: ligna quæ impo-
ni debent, sunt sacræ Scripturæ verba, &
fomenta charitatis ac deuotionis: deuotio
& charitas sint ignis. Libera voluntas est sa-
cerdos: vterque homo cum suis donis hostia
sint salutaris. Additur autem notâter de lo-
tione pedum & intestinorum post dimem-
brationem facienda. Super quo Gregorius:
Pedibus terra tangitur, intestinis stercora
gestantur: quia plerumq; iam ex desiderio
in eternitate succendimur, & toto sensu de-
uotionis ad appetitum nostræ mortificatio-
nis inhiamus. Sed quia adhuc terrenum ali-
quid per infirmitatē agimus, multa etiam,
quæ iam subegimus, illicita in corde tolera-
mus. Cumq; cogitationes nostras immunda
tentatio inquinat, intestina hostiæ stercus
portant, sed cōburi debent. Lauantur, quia
immundas cogitationes fletus diluit, quas in
acceptioe sacrificij supernus amor incēdit.
Et quidquid mens vel inexperto tentamine,
vel de pristinæ cōuersationis patitur memo-
ria, lauatur: vt tanto suauius in cōspectu Do-
mini ardeat, quanto cum assistere cœperit,
nil terrenum, nihil lubricum in ara suæ ora-
tionis imponat.

CAPVT VII.

Manifestat quartum fructum, qui est holocausti veri oblatio. Vbi docetur quomodo homo totaliter se Deo per Religionis ingressum immolet per tria substantialia Ordinis.

QUARTVS fructus est, holocausti veri oblatio; quæ consistit nedum in dimissione mali (in quo præcedens fundatur vtilitas) sed etiam in exhibitione & traditione perfecti sui. In genere enim homo tria quodammodò bona habet: res exteriores; corpus, cuius potior delectatio consistit circa venerea; & animam, cuius cacumen est voluntatis libertas. Quæ omnia, profitendo Religiosus Deo sacrificat per obedientiæ votum. Hic enim est felix trinarius, quæ commendant Philosophi, laudant Sancti, & quem sacra Scriptura comprobat tam in veteri quàm in nouo Testamento. Commendant, inquam, Philosophi numerum ternarium, ita dicente eorum Principe, in principio cæli & mundi: Per hunc quidem numerum, scilicet trinarium, adhibemus nos ipsos magnificare Deum vnum, eminentem proprietatibus eorū quæ creata sunt. Quæ verba S. Thomas tractans 1. Sent. dist. 3. qu. 1. sic exponit, dicendo, quòd secundum Com-

In quo consistat ratio holocausti.

S. Thom.
dist. 3. q. 1.
art. 4. ad. 1.

X

men-

Cur genti-
les ternario
numero
Deos hono-
rauerint.

Tria Deo
vero offe-
renda.
Augustin.

* diligi

mentatorem non intendit Philosophus tri-
nitatem personarum in Deo ponere, quia
Philosophi ad hoc non venerunt: sed pro-
pter hoc, quòd in omnibus creaturis appa-
ret perfectio in trinario; sicut in principio,
medio, & fine. Ideò antiqui honorabant
Deum sacrificiis & orationibus triplicatis.
Constat autem quòd dare temporalia sua
bona Deo, primum bonum est: corpus man-
cipare castitati, melius est; quia non est con-
digna ponderatio continentis animæ: sed
optimum est, etiam animam per obedien-
tiam offerre Deo. Laudant numerum tri-
narium Sancti; vt Augustinus lib. De iudi-
cio faciendo dicit, tractas illud Psalmi, *Quid
retribuam Domino pro omnibus quæ retri-
buit mihi?* Indicabo tibi, ó homo, quid sit
bonum, & quid Deus requirat à te. Vtique
facere iudicium, & diligere misericordiam,
& sollicitè ambulare cum Deo tuo. Tria
hæc sunt, quæ offerre debes: quia & Deus
qui Trinitas est, non nisi trino sacrificio di-
gne* placari potest. Diligit autem misericor-
diam, qui temporalia dat pauperibus: facit
iudicium, qui per castitatem cum Apostolo
castigat corpus suum, & in seruitutem redi-
git; & cum Iob pactum facit cum oculis suis,
ne cogitet quidem de virgine. Sed sollicitè
cum Deo ambulat, qui mandata Regulæ &
consti-

constitutionum, per obedientiam attentè
 custodit. Hinc B. Bernardus in Sermone de
 purificatione B. Mariæ virginis, dicit: Sed
 quid fratres nos offerimus, aut quid retri-
 buimus illi, pro omnibus quæ retribuit no-
 bis? Ille pro nobis obtulit hostiam pretiosio-
 rem quam habuit; nimirum qua pretiosior
 esse non potuit. Et nos ergo faciamus quod
 possumus, optimum quod habemus offe-
 rentes illi, quod sumus, utique nosmetipsi.
 Et post pauca; In oblatione illa Domini tres
 fuisse leguntur; Ioseph scilicet, Maria, &
 Christus: & in oblatione nostra tria nihilo-
 minùs à Domino requiruntur. Sacra insuper
 Scriptura trinarium talem approbat. Nam
 tres illi Reges Evangelici, aurum, thus, &
 myrrham obtulisse Regi summo leguntur:
 quia in auro, thesaurus rerum; in myrrha,
 carnis mortificatio; & in thure, voluntatis
 obedientia designatur. Hinc est, quòd in ve-
 teri Testamento Religiosi figurabantur per
 Nazaræos perpetuos, quales fuerunt Sam-
 pson & Samuel. Debebant autem Nazaræi
 tempore toto, quo tales erant, scilicet diui-
 no cultui totaliter consecrati, tria facere, ut
 habetur Num 6. A mortuis, etiam amicis,
 non contaminari; à vino & omni quod in-
 ebriare potest, abstinere; & nouacula capite
 non radi. Per quæ, ut Glossa ibidem innuit,

B. Bern.
Serm. 3.

Nazaræis
quid agen-
dum.

Num. 6. 6.

X 2

seque-

sequestratio à temporalibus rebus interdicitur, fomentum luxuriæ in vino prohibetur, & obedientia iniungitur, per quam nec dolo nec malitia cogitationibus mētis quis polluatur. Facit igitur, qui Religionem approbatam profitetur debite, se verissimum holocaustum Domino; quod sacrificium in veteri Testamento omnia excellebat sacrificia triplici de causa, vt tangitur Leuit. 6. Quia sine macula esse debuit, scilicet, non debile vel languidum, aut re immunda contactum, per quod contagium terrenæ substantiæ figuratur. Debuit esse masculus, nunquam femina: per quem carentia veneræ delectationis intelligitur. Et oportebat totaliter incendi Deo: per quod obedientia, quæ nihil sibi propriæ voluntatis retinet, innuitur. Dicitur enim holocaustum, sacrificium totaliter incensum ad honorem diuinum; ab ὅλον, quod est totum, & καύμα, quod est incendium. Per quod etiam assignabatur, quod anima offerentis debebat totaliter resolui seu referri in amorem diuinum, secundum illud Deut. 6. *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex tota fortitudine tua,* vt Nicolaus de Lira ad litteram exponit, Leuitic. 1. Per cor enim, voluntas; per animam, sensualitas; & per fortitudinem, executiua

*Holocaustū
omnia sacrificia
excellit.*

Leu. 6. 9.

Deut. 6. 5.

Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex tota fortitudine tua, vt Nicolaus de Lira ad litteram exponit, Leuitic. 1. Per cor enim, voluntas; per animam, sensualitas; & per fortitudinem, executiua

cutiua potentia exterior intelligitur. Quæ omnia tunc & perfectè diuinæ dilectioni exhibentur, quando voluntas, obedientiâ; anima sensitiua, castitate; & exterior valor, voluntaria paupertate decoratur. Exclama-
 uit hanc sententiam religiosissimus ille olim ^{Obedientia} ^{virtus.} Samuel 1. Reg. 15. contra Saulem, qui Deo non obedierat, in interficiendo & demoliendo ea quæ erant Amalech: *Numquid, ait, 1. Reg. 15. vult Dominus holocausta, & victimas, & non potius, ut obediatur voci Domini? Melior est enim obediētia quàm victima; & auscultare magis, quàm offerre adipē arietum: quoniam quasi peccatum ariolandi est, repugnare; & quasi scelus idololatriæ, nolle acquiescere.* Super quo Glossa dicit, & est B. Gregorij: *Melior est obedientia quàm* ^{Greg. 1. 35.} ^{Mor. c. 12.} *victimæ: quia per victimas aliena caro, per obedientiam verò propria voluntas mactatur. Tanto ergo quisque citius Deum placat; quanto repressa arbitrij sui superbia gladio præcepti se immolat. Ariolandi verò peccatum, inobediētia dicitur: ut quanta sit virtus obediētiæ ex aduerso demonstratur. Si enim peccatum ariolandi est repugnare, & quasi scelus idololatriæ, nolle acquiescere; sola obedientia est, quæ fidei meritum possidet, sine qua infidelis quisque conuincitur. Vnde Salomon: *Vir obediens* ^{Pro. 21. 28.}*

loquetur victorias. Dum enim alienæ voci humiliter subdimur, nosiplos in corde superamus. Hoc profectò holocaustum summo cum desiderio flagitabat Apostolus à suis alumnis, cum, antequam diceret; *Nolite conformari huic sæculo, sed reformamini in nouitate sensus vestri;* ita præmisit: *Obsecro itaq; vos fratres per misericordiam Dei, vt exhibeatis corpora vestra hostiam viuentem, sanctam, Deo placentem, rationale obsequium vestrum.* tria Religionum substantialia aperte suis inesse desiderans, doni terreni collationem nobilem, cum dicit, *corpora vestra hostiam:* deinde carnis munditiam ad Deum relatam, cum addit, *sanctam, Deo placentem:* sanctum enim idem est, quod mundum: & obedientiam, cum concludit; *rationabile obsequium vestrum.* Vnde Isidorus super Leuit. i. super verbo, *Si holocaustum,* dicit: Sacrificium Deus exigit, vt nobis proficiat, non sibi. Vnde, *Obsecro vos vt exhibeatis corpora vestra hostiam sanctam, Deo placentem, rationale obsequium vestrum.* Placens est ergo sacrificium Deo, corporum nostrorum mortificatio, qua & à peccato abstinemus, & virtutes acquirimus. hoc alij plenissime, alij faciunt ex parte. Qui se omnino mortificant, & sæculo renuntiant, holocaustum sunt,

Isidor.

*Quinam
spirituale
holocaustū.*

fiunt, dum se totos per intelligibilem ignem Deo offerunt, non iam terreni, sed caelestes effecti.

CAPVT VIII.

Ostendit quintum fructum, qui est vita Christi conformatio, potissimè in duodecim qua Christus passus est pro nobis; qua Religiosus, imitando Christum, pati debet.

QVINTVS fructus est, vitæ Christi conformatio. Est enim Christi vita, integerrimum & indefectibile ac solum perfectum exemplar viuendi virtutum. De omnibus enim aliis dicitur in Psal. *Omnes declinauerunt, simul inutiles facti sunt: non est qui faciat bonũ, non est vsque ad vnum,* scilicet Christum. Et iterum: *Omnis homo mendax.* Et Ioannes in Canonica sua: *Si dixerimus quoniam peccatum non habemus, ipsi nos seducimus, & veritas in nobis non est.* A qua tamen sententia B. Augustinus *De nat. & grat. c. 36.* *Vita Christi in duobus potissimum consistit.* *Vita perfectio ex vita Christi.* *beauissimam excipit Virginem. Videtur autem Christi vita in duobus consistere principaliter. Primò in discursu vitæ Christi, secundò in consummatione suæ passionis sanctissimæ, in qua omnium virtutum conclusit apicem. Perfectio itaque inspicitur prima in vita Christi. Quomodo autem Christus vitam*

Omnes peccant. Psal. 13. 3.

Ps. 115. 11. 1. Ioan. 1. 8

De nat. & grat. c. 36. Vita Christi in duobus potissimum consistit.

Vita perfectio ex vita Christi.

vitam & mores Religiosorum ostendit in se & in suis discipulis, latè satis illud libro 2. c. 4. dictum est. Quòd autem quoad secundum, Religiosorum vita, si seruetur vt instituta est, maximè conformetur passioni Saluatoris, liquet ex duodecim per quæ in sua passione grauissimè passus est. Nam in agonia fuit contristatus, deinde captus sustinuit vincula, à cognatis & notis derelictus, variè coram iudicibus accusatus, irrisus à vanis multipliciter, flagellatus crudeliter, vilibus indutus vestibus duriter, sub cruce oneratus flebiliter, spoliatus rebus vniuersaliter, crucifixus per peccatores atrociter, & in pœnis perseueravit immobiliter, & tandem in alieno tumultu est positus. Sic nimirum verus Religiosus religiosam vitam aggrediens, in agonia nonnumquam ponitur per tentationes varias, præsertim antequam sæculum valeat relinquere. Vinculatur captus, quando membra Regulæ & cõstitutionibus subiicit. A notis derelinquitur, cum eis nihil vltra dare consuevit. Accusatur sæpè à confratribus in Capitulo & extra etiam prominimis. Irridetur à vanis plerumque hominibus iusti simplicitas. Flagellatur crebrò per disciplinas varias. Vestibus induitur ad carnem non nisi laneis & vilibus. Sub cruce frequenter gemit pœnitentiæ. Rebus spoliatur

*Christus
12. supplicia
perculit
in sua pas-
sione.*

*Verus Reli-
giosus in a-
gonia poni-
tur, & si-
militudinè
Christi pas-
si gerit in
omnibus.*

liatur omnibus per paupertatis voluntariæ
 commercium. Crucifigit carnem suam cum
 vitiis & concupiscentiis. Perseuerat in tali-
 bus constanter sub voto obedientiæ patris
 spiritualis; sine cuius nutu de cruce non de-
 scendit obedientiæ, quousque moriatur. Et
 sic quodammodò latet in sepulchro septo-
 rum ipsius monasterij, non inde exiens nisi
 ad iussum paternum. Per quæ patet, quòd
 viri Religiosi perfectissime Christi passio-
 nem imitantur, satisfaciētes B. Petri præ-
 ceptis perfectissime, quibus dicit: *Christus* 1. Pet. 2. 21
*passus est pro nobis, vobis relinquens exem-
 plum, vt sequamini vestigia eius.*

Primò itaque Religionem aggrediens, Primò,
 nonnumquam in agonia ponitur, in qua Religiosus
 mundus cum Religione, caro cum anima, cōformatur
 sensualitas cum ratione bellū mouere con- Christo in
 suevit: opus est tunc cum Christo intensius agonia po-
 orationi incumbere: quia de Christo dicitur sito.
 Lucæ 22. *Factus in agonia, prolixius ora-* Luc. 22. 44
bat. In tali agonia B. Augustinus olim ante
 baptismum extitit; qui cum Religioni ani- Lib. 8. con-
 mum daret, vehementer dubitauit; & de fess. c. 8.
 B. Antonij illitterati virtutibus audiens, ait:
 Quid patimur? Surgunt indocti, & rapiunt
 cælum: nos autem cum scientia nostra ad
 inferna dimergimur. Fleuit itaque amarif-
 sime sub arbore mortem fugiens: vbi au-

Rom 13.
v. 14.
B. Greg.
24. Moral.
cap. 17.

diuit, Tolle, tolle, lege. & aperto libro à casu, sui ex parte, sed diuino nutu Dei dono legit illud ad Rom. 13. *Induimini Dominum Iesum Christum, &c.* vt in eius traditur gestibus. Vnde Gregorius 24. Moral. exponens illud, *Factus in agonia prolixius orabat*, sic inquit: Appropinquante morte, nostræ mentis in se certamen expressit, qui vim quamdam terroris ac formidinis patimur; cum per solutionem carnis, æterno iudicio propinquamus. Nec immeritò, quoniam anima post pusillum hoc inuenit, quod in æternum mutare non possit. Ita etiam cum Religionis ingressus cum affectu saltè professionis, sit mors quædam ciuilis, qua mundo quis moritur; non mirum, si agonia in tali surgit, qua caro concupiscit aduersus spiritum, & spiritus aduersus carnem.

Secundò,
Religiosus
conforma-
tur Christo
patient.

Duplicia
vincula
quibus con-
stringitur
homo.

Secundò ligatur, & vinculis stringitur, qui Regulam & statuta profitetur. Sunt autem duplicia vincula: quædam peccatorum, quæ sunt fugienda; alia virtutum, quibus se pro posse ad Deo seruiendum quisque debet alligare. De primis dicit Psalmista, glorians: *Dirupisti vincula mea* (Glossa, peccatorum) *tibi sacrificabo hostiam laudis*. Ista vincula rumpuntur faciliter, cum quis in gratiarum actione se per Religionis ingressum Deo immolat. De quo apertè intelli-

telligi potest præfatus pænè totus Psalmus, *Credidi propter quod, &c.* præsertim à versu, *Quid retribuam Domino, pro omnibus que retribuit mihi? Calicem salutaris accipiam, &c.* *Vota mea Domino reddam, per professionem scilicet, &c.* Alia sunt virtutum vincula, quibus Deo astringimur, & ad mandata licita Religionum. Vnde Apostolus ad Coloss. 3. multis præannumeratis virtutibus concludit: *Super omnia autè hæc, Charitatem habete, quod est vinculum perfectionis.* Glossa: Charitas enim homines alligat, ne abeant. Certum est autem, quòd omnia Religiosorum mandata pro fine charitatem habent, in qua omnimodè nostra consistit sapientia. Ideò Eccles. 6. dicit: *In omni virtute tua, conserva vias sapientie. Inuestiga illam, & manifestabitur tibi: & continens factus, ne derelinquas eam. In nouissimis enim inuenies requiem in ea, & conuertetur tibi in oblectationem. Et erunt tibi compedes eius in protectionem fortitudinis, & bases virtutis, & torques illius in stolam gloriæ.*

Psal. 115. 1

Colos. 3. 14

Eccli. 6. 27.

Tertiò, Religiosus cum Christo à notis relinquitur, quando permittit mortuos sepelire suos mortuos, & mundum & ornamentum eius arbitratur cum Apostolo, vt stercora. Et nedum tales à mundanis, sed etiam ple-

Tertiò,
Religiosus
vt Christus
à notis re-
linquitur.

plerumque à bonis relinquuntur vtriusque
sexus hominibus. Sicut Christo iam capto,
omnes eius discipuli fugerunt, eò relicto, &
eodem in cruce immolato, dicitur Mat. 27.

Mat. 27. 55 *Erant autem ibi mulieres multæ à longè,
quæ secutæ erant Iesum à Galilæa, ministran-
tes ei.* Per quæ datur intelligi, vt animæ quio-
res simus, si mundo renuntiantes, societate
priuamur notorum. *Non enim est seruus
maior Domino suo, nec discipulus super ma-*

Sen. De re-
med. for-
tutorum.

gistrum. Docet præterea Seneca in De re-
mediis fortunæ, de perditione amicorum
non esse tristandum, quando meliores repe-
riri possunt, cum dicit: Amicum perdidisti, sed
multum erubescere, quod in tanta tempesta-
te ad vnâ anchoram stabas. alium quære.
Etenim & ibi quæras, vbi inuenies. Quære
inter liberales artes, inter recta & honesta
officia: quære in laboribus. Ad mensam res
ista non quæritur. Est autem certum, quod
in Religione tales idonei reperiuntur multi
amici; ita vt ibi illud Christi Mar. 10. locum

Mar. 10. 29 *habeat: Amen dico vobis, nemo est, qui
reliquerit domum, aut fratres, aut soro-
res, aut patrem, aut matrem, aut filios,
aut agros propter me & propter Euange-
lium, qui non accipiat centies tantum in
tempore hoc, domos, & fratres, & sorores,
& matres, & filios, & agros, cum persecu-
tio-*

tionibus, & in saeculo futuro vitam eternam.

Quartò, Religiosus accusatur propter Christum; nunc in Capitulo à Prælatiis, aut à fratribus, aut à seipso pro negligentiis, etiam minutis, prout Religionis mos est: nunc à secularibus viris, quòd Religionem intrando, stultè egerit: modò à falsis fratribus iniuste. Quo vitio nec Christi schola caruit.

Quartò,
Vt Christus
accusatur.

Pro bonorum itaque fratrum correctione, cum pro negligentis nos accusant, purgamur, illuminamur, & perficimur. Pesticente enim flagellato, stultus sapientior erit: si autem corripueris sapientem, intelliget disciplinam. Et: Qui corripit hominem, gratiam postea inueniet apud eum magis, quam ille qui per linguæ blandimenta decipit. Pro malorum verò detractone, à Deo beatificamur, Christo attestante Matth. 5. Beati

Nota tres
fructus ex
correctione
nascentes.
Pio. 19. 25.

estis, cum maledixerint vobis homines, & persecuti vos fuerint, & dixerint omne malum, aduersum vos mentientes, propter me: gaudete & exultate: quoniam merces vestra copiosa est in caelis. Pro falsorum insuper fratrum accusatione, consolari debemus; quia in hoc confortes fieri meremur Abel primi electi. De quo B. Gregorius ait: Abel esse renuit, quem Cain malitia non exercet. Ioseph innocentissimo tunc assimilamur, quem fratres sui ad mortem persecuti sunt:

Ibid. 28. 23

Mat. 5. 11.

imò

Quibus
assimiletur
qui accu-
santur ini-
què.
B. Greg.
Hom. 38.
in Euang.

imò tunc veri imitatores efficimur Christi, qui à suis contribulibus mortis dispendium falsò accusatus subiit.

Quintò,
Religiosus
à vanis ir-
ridetur.

Quintò, Religiosus à vanis sæpè irridetur hominibus. Quidam enim Religiosos despiciunt propter paupertatis vsum; alij eos contemnunt propter vilem habitum; alij eos non curant, quia magnorum beneficiorum, sicut sæculares clerici, non habent titulum; alij, eos pediculosos nominant; alij auram de serenitate in pluuiam esse commutandam, cum in publicum incedunt, derisorie clamitant. Ita enim, iuxta B. Iob vaticinium, in eis *deridetur iusti simplicitas*. Super quo B. Gregorius 10. Moral. inquit: Animus quippe viri iusti nonnumquã operi recto constanter innititur, & inde humanis irrisionibus vrgetur. Miranda agit, & opprobria recipit: quia ab huius mundi sapientibus, puritatis virtus fatuitas creditur. Sed quod abominantur Ægyptij, hoc Israëlita Deo offerunt: quia simplicitatem & mansuetudinem Deo immolant, quam abominantes reprobi, fatuitatem putant. Hæc iusti simplicitas breuiter & sufficienter exprimitur, cum protinus subinfertur: *Lampas cõtempta apud cogitationes diuitum*. Quid in hoc loco signatur nomine diuitum, nisi elatio superborum? Qui cum vitam simplicium

B. Gregor.
10. Moral.
cap. 27. 28.
& 29.

cium in hoc mundo humilem abiectamque despiciunt, elati protinus despectis illudunt. Sed usquequò lampas ista conténitur? Nam cum lampas contempta apud cogitationes diuitum diceretur, protinus additur: *Parata ad tempus statutum*. Statutum quippe contemptæ lampadis tempus est extremi iudicij prædestinatus dies, quo iustus quisque non despicitur, sed quanta potestate fulgeat, demonstratur.

Sextò, Religiosus cum Christo flagella sustinet: aliquando disciplinas recipiendo virgarum à Prælati; aliquando etiam sibi met talia inferens pro peccatis propriis & alienis. Hunc enim morem in Religionibus Sancti plurimum habuisse leguntur. Hinc B. Gallus Abbas in capsâ de corio cilicium & catenam tinctam sanguine, quæ eius corpus in quatuor partibus sulcauerat, vita functus, habuisse repertus est. Et B. Dominicus apud se occultaſſe legitur catenam ferream, qua in cuiuslibet noctis silentio tres disciplinas proprio intulit corpori: vnâ pro se, aliam pro animabus in purgatorio, & tertiam pro viuis peccatoribus. Tales disciplinas apud Religiosos consuetas, deuotus & litteratissimus Hugo de S. Victore, propter teneritudinem corporis, in vita aliquoties fugisse legitur; cum generaliter infere-

*Sextò,
Religiosus
cum Christo
flagellatur.*

*Sur. tom. 5.
16. Octob.
lib. 1. vitæ
cap. 31.*

Surius.

*Cantipra.
li. 2. apum,
cap. 16. p. 5*

- Hugo de S. Victore disciplinae Ordinis fugiens, à dæmonibus excipitur.* ferebantur conuentui. Vnde post mortem, quando statim ad cælum eius anima ascendere debuit, vix aliquem dæmoniorū (quorum caterua magna in via astitit) euadere potuit, qui ei alapam non infligeret. Disciplinarum etiam modum iniungi & commendari frequenter in sacra Scriptura reperimus. Vnde Salomon: *Flagellum equo, & camus asino; & virga in dorso imprudentium.* Cuius pater in Psalmo 37. pœnitentialem ait: *Ego in flagella paratus sum, & dolor meus in conspectu meo semper.* Et iterum ad Deum dicit: *Virga tua & baculus tuus, ipsa me consolata sunt.* Prou. 22. *Stultitia enim colligata est in corde pueri, & virga disciplina fugabit eam.* Et ibidem 23. *Noli subtrahere à puero disciplinam: si enim percusseris eum virga, non morietur. Tu virga percuties eum, & animam eius de inferno liberabis.* Idem Apostolus seruauit, qui ait: *1. Cor. 9. 27 Castigo corpus meum, & in seruitutem redigo, ne forte cum aliis predicauero, ipse reprobus efficiar.* Et: *Quis filius, quem non corripit pater? Quod si extra disciplinam estis, cuius participes facti sunt omnes, ergo adulteri, & non filij estis.*

Septimò, Religiosis cum Christo vestitus vilis.

Septimò, Religiosus vestibus induitur ad carnem laneis pro Christo, qui pannis vilibus in infantia tectus est, & in passione alba veste:

veste: deinde purpura, ac demum propriis
indutus est, vt sermo refert Euangelicus:
imò postremò aliena sindone obuolutus, se-

pulture est traditus. Quòd autem vestimen- ^{vestitus}
ta virorū sanctorum & Christi fuerint aspe- ^{virorum}
ra, docet primùm Christi præcursoris ami- ^{sanctorum}
ctus, de quo Matth. 3. dicitur: *Ipse autem* ^{qualis.} ^{Mat. 3. 4.}

Ioannes habebat vestimentum de pilis ca-
melorum, & zonam pelliceam circa lumbos

suos. Vbi Hieronymus: De pilis enim habe- ^{Hieron. in}
bat vestimentum, non de lana: aliud auste- ^{cap. 3. Mat.}
ræ vestis indicium est, aliud luxuriæ mollio- ^{tom. 9.}

ris. Et ibidem Chrysostomus: Seruis Dei ^{Chryl. ho-}
non conuenit habere vestimentum ad spe- ^{mil. 3. Op.}
ciem visionis, vel ad carnis delectamentum; ^{imp. tom. 2.}

sed tantùm ad tegumentum nuditatis. Sic
de antiquis sanctis Prophetis ad Heb 11. di-
citur: *Circuierunt in melotis, & pellibus ca-* ^{Heb. 11. 37}

prinis, egentes, angustiati, afflicti: quibus
dignus non erat mundus. De Christi autem
vestibus, dicit Chrysostom. super Ioan. 19. ^{Hom. 84.}
Erat autem tunica incōsutilis, de super con- ^{tom. 3.}

texta per totum. Ipsam speciem tunicæ Eu-
angelista historicè designat: quia enim in
Palæstina duos pannos connectentes sub-
texunt indumenta, ostendit Ioannes, quòd
talis erat tunica Iesu, occultè vilitatem vesti-
mentorū insinuans.

^{8. Religio-}
^{sus fert cru-}
^{cem pœni-}
^{tentis}

Octauò, Religiosus etiam crucem portat

Y

pœni-

pœnitentiæ cum Iesu, & Simone, qui inter-
 preatur obediens. Vnde super Matth. 27.
Angariauerunt Simonem, ut tolleret cru-
 Hier. to. 9. *cem eius*, dicit Hieronymus: Egrediens de
 prætorio Iesus, ipse portauit crucem suam:
 postea obuiam habuerunt Simonem, cui
 portandam crucem imposuerunt. Mysticè
 enim crucem suscipiunt nationes, & pere-
 Lib. 6. to. 5. grinus obediens portat ignominiam Salua-
 toris. Et Beda super Lucam 23. dicit: De vil-
 la autem Simon egrediens, portat crucem
 post Iesum; cum populus nationum, paga-
 nis ritibus derelictis, vestigia Dominicę pas-
 sionis obedienter amplectitur. Et Theophy-
 In cap. 23. lactus; Ille tollit crucem Iesu Christi, qui
 Luc. venit de villa, id est, qui dimittit hunc mun-
Quis fert
crucem
cum Iesu.
 antea, quando Lucæ 9. ad omnes inquit:
 Luc. 9. 23. *Si quis vult post me venire, abneget semet-*
ipsum, & tollat crucem suam quotidie, &
 Ibid. 14. 27 *sequatur me.* Et ibidem 14. *Qui non bai-*
lat crucem suam, & venit post me, non potest
meus esse discipulus. De hac cruce dicit
 Bernardus. Bernardus. mini: Graue iugum super filios Adam: si
 essem filius noui Adam, leue iugum porta-
 rem. Quid est onus graue? Talentum plum-
 bi. Et quid est onus leue? Crux Christi.
 Mira res. Nihil formidolosius hominibus,
 quam

quàm crucem pati : quia latrones sunt. Nū-
quid Christus crucem timuit ? numquid
Petrus ? numquid Andreas ? Qui crucem ti-
met, ipse sibi testis est, quòd adhuc latro est.

Nondò, cum Rege nostro Religiosus ex-
spoliari debet rebus omnibus per pauper-
tatem voluntariam. Vnde Ambrosius* : Re-
fert considerare, qualis crucem ascendat.
Nudum video. Talis ergo ascendat, qui sã-
culum vincere parat, vt sæculi indumenta
non quærat. Victus est Adam, qui vestimen-
ta quæsiuit ; vicit ille, qui tegumenta depo-
suit : & talis ascendit, quales nos auctore Deo
natura formavit. Talis in paradiso homo
primus habitauerat : talis in paradisum ho-
mo secundus intrauit. Cùm enim Christus
crucem ascendere voluit, antè resignavit,
pauperculis quibus vsus fuerat vestimentis,
& in cruce omnia. Vnde Ambrosius in quo-
dam Sermone : Auctor pietatis in cruce pen-
dens testamentum condidit, singulis pieta-
tis opera distribuens ; Apostolis persecutio-
nem, Iudæis corpus, Patri spiritum, Virgini
paranymphum, latroni paradisum, pec-
catori infernum, Christianis pœnitentibus
crucem.

Decimò, debet crucifigi totaliter, ita vt
anima, sensualitas, & corporei gestus, crucis
vestigia ostendant. Quæ tria ostendit & iu-
bet

Nondò,
Religiosus
cũ Christo
exspoliari
debet rebus
omnibus
per pauper-
tatem.
* Lib. 10.
in Luc.

Testamen-
tum Iesu in
cruce con-
ditum.

Decimò,
Debet tota-
liter cru-
cifigi.

Gal. 5. 24. bet Gal. 5. Apostolus: *Qui autem sunt Christi, carnem suam crucifixerunt cum vitiis, & concupiscentiis. Ecce sensualitatis crucifixio. Si vivimus spiritu, spiritu & ambulemus.* Ecce animæ per vitam Christi imitatio. *Non efficiamur inanis gloria cupidi: quod fieri consuevit in exterioribus apparentiis. Ecce mortificatio gestuum. Et ibidem: Christo confixus sum cruci. Vno autem iam non ego, vivit verò in me Christus.* Hæc Apostolus ibidem servasse se asserit: *Mihi autem absit gloriari, nisi in cruce Domini nostri Iesu Christi; per quem mihi mundus crucifixus est, & ego mundo.* Vnde Glossa: Non sine causâ utrumque dixit, scilicet sibi mundum crucifixum, & se mundo. Plerumque enim contingit, ut homo mundum non teneat, sed tamen eum mundus in suis occupationibus astringit. Tunc mortuus est homo mundo, & mundus eum quasi vivus concupiscit, dum alio intentu in suis actibus rapere contendit. Sed nec Paulus mundum concupiscit, nec mundus eum; ut in duobus mortuis neuter neutrum videat. Quia igitur nec Paulus mundi gloriam quærebat, nec à mundi gloria ipse quærebat; ideò & se mundo, & sibi mundum esse crucifixum, gloriatur. Propriè autem Religiosus, cum Christo, per obedientiæ votum crucifigitur.

Vnde

cap. 2.

cap. 6.

Vnde ad Philip. 2. *Humiliauit semetipsum*, Phil. 2. 8.

factus obediens vsque ad mortem, mortem autem crucis. Animæ enim manus dextera, Quæ dextera & sinistra anima crucifixæ da. est potestas faciendi quod placet: sinistra, potestas dimittendi quod displicet. Pes dexter, sensus proprius: sinister, propria voluntas. Quæ omnia cõfiguntur clauis obedientiæ. Vnde anima dicit: *Ascendam in pal-* Cant. 7. 8.

lam, & apprehendam fructus eius. Constat R. P. Alfonso Ciaco-
autem crucem de palma fuisse factam pro nus lib. de
parte. Taliter crucifixus verè dicere poterit cruce, c. 30.
cum Apostolo: * *Sciens, quia vetus homo no-* multis con-
ster simul crucifixus est, vt destruatür cor- firmat cru-
pus peccati, vt ultra non seruiamus peccato. cem fuisse
* Rom. 6. 6. querneam.

Vndecimò, Religiosus cum Christo per- Vndecimò,
seuerare debet in pœnitentiæ cruce, per obe- Cum Chri-
dientiæ votum, nec ad cuiuscumque suatum sto perseue-
ab hoc resilire proposito. Nam sic Christo randum in
in cruce suspenso dæmon per Iudæos con- cruce.

sulebat vt descenderet de cruce: *Descendat,* Chryso-
inquit, *de cruce, & credimus ei.* Vbi Chry- stomus.
sostomus: Considera nunc vocem filiorum serm. 3. de
diaboli, quomodo imitantur vocem pater- pass. Dom.

nam. Diabolus dicebat: *Si Filius Dei es,* Chryso-
mitte te deorsum. Iudæi dicunt, *Si filius Dei* stomus.
es, descende de cruce. Et Rabanus ibidem: Raban. su-
Si autem tunc de cruce descenderet, insul- per *Si Fi-*
tantibus cedens, virtutem nobis patientiæ lius Dei est.

non demonstraret. Sed expectauit paulu-

lùm, & irrisionem sustinuit; & qui de cruce
furgere noluit, de sepulchro surrexit. Perse-
ueranter ergo in cruce Religionis, per man-
datorum clauos confixi, manere debemus:

Lib. 1. Mo-
ral. c. 40.

Quia, vt Gregorius dicit 1. Mor. incassum
bonum agitur, si ante vitæ terminum dese-
ratur: quia & frustra velociter currit, qui
priusquam ad metas venerit, deficit. Et Ber-

Bern. epist.
129. ad Ia-
nuenses.

nardus in quadam Epistola: Absque perse-
uerantia, nec qui pugnat, victoriam; nec pal-
mam victor consequitur. Nutrix est ad me-
ritum, mediatrix ad præmium, soror patien-
tiæ, constantiæ filia, amica pacis, amicitia-
rum nodus, vnanimitatis vinculum, sancti-
tatis propugnaculum. Tolle perseuerantiam,
nec obsequium mercedem habebit, nec be-
neficium gratiam, nec laudem fortitudo.
Sola est, cui æternitas redditur, vel potius
quæ æternitati hominem reddit, dicente

Mat. 10. 22

Domino: *Qui perseuerauerit vsque in fi-
nem, hic saluus erit.*

Duodecimò,
cum Christo
sepeliatur.

Duodecimò ergo in sepulchro claustra-
lis habitaculi cum Christo sepeliatur Reli-
giosus, nisi euocatus à Patre, inde surgat, in-
terim in pace in idipsum dormiat, & re-
quiescat, & in pace sit locus eius. Vnde Be-
da super illud Lucæ 23. *Et posuit Ioseph
Iesum in monumento:* Post mortem quidem
corpora in tumulis, animæ verò cum Do-
mino

mino requiescunt. Usque nunc etiam mulieres sanctæ, & animæ humiles, dilectione feruentes, passioni Christi diligenter obsequuntur; & si fortè valeant imitari sedula curiositate, quo ordine sit eadē passio completa, perpendunt. Qua lecta, audita, recordata, mox ad paranda se opera virtutum, quibus Christus delectatur, conuertunt: ut finita præsentis vitæ parasceue, in requie beata expectent tempore resurrectionis occurrere Christo cum aromatibus spiritualium actionum. Ad baptizatos igitur Religiosos baptismo sacrę Religionis dirigi possunt verba ista Pauli: *An ignoratis, fratres, quia Rom. 6. 3. quicumque baptizati sumus in Christo Iesu, in morte ipsius baptizati sumus? Consepulti enim sumus cum illo per Baptismum in mortem, ut quomodo Christus resurrexit à mortuis per gloriam Patris, ita & nos in nouitate vitæ ambulemus.*

CAPVT IX.

Manifestat sextum fructum, qui est plena remissio peccati, & à purgatorio pro tunc absolutio, si ita decederet. Et ostenditur, quomodo Religiosus moriatur mundo.

SEXTVS fructus Religionis, est plena peccati remissio, absolutio videlicet ab omni pœna peccatis debita, si præit vera contri-

tio, & quodammodò baptismalis innocen-
tix restitutio. Patet hoc auctoritate & ratio-

*Remissionè
peccatorum
dari in in-
gressu Reli-
gionis pro-
bat ratio-
nibus & au-
toritate.*

nibus. Auctoritate, quia in vitis Patrum le-
gitur, & allegat S. Thomas 2. 2. q. 189. ar. 3.
quòd eandem gratiam consequuntur Re-
ligionem ingredientes, quam consequuntur
baptizati. Vnde & idem allegat 4. dist. 4.
q. 3. ar. 3 q. 3. In vitis Patrum dicitur, quòd
quidam Patrum vidit eandem gratiam de-
scendentem super eum qui habitum Religio-
nis assumit, & super eum qui baptizatur. Gra-
tia autem Dei in baptismo non requirit ge-
mitum & planctum, sed gratis omnia con-
donat secundum Ambrosium. Idem patet
per aliam visionem B. Antonij, qui cum ab
Angelis leuaretur in cælum, obstitit diabo-
lus, obiiciens peccata sæculi. Cui dictum est
ab Angelo: Dimissa sunt ei, ex quo sæculum
dimisit: sed si alia habet, illa proponas. Quæ
cum non haberet Antonius, liber in cælum
leuatur, & liberiùs deponitur. Idem patet
in Authentica de monachis, vbi dicitur,
quòd ingressus monasterij omnem macu-
lam abstergit. Nam Collatione i. sic habent
verba Iustiniani Imperatoris: Conuersatio-
nis monachalis vita sic est honesta, sic com-
mendare nouit Deo ad hanc venientem ho-
minem, vt omnem humanam quidem eius
maculam detergat, purum autem declaret,

*Amb. in il-
lud. 11. ad
Rom. Sine
pœnit. sunt
dona, &c.
tom. 5.*

ac rationabili natura decentem, & plurima
 secundum mentem operantem, & humanis
 cogitationibus celsiorem. Bernardus in li-
 bro suo De præcepto & dispensat. Audire
 & hoc vultis à me, vnde inter cetera pœni-
 tentiæ instituta, Monasterialis disciplina me-
 ruit hanc prærogatiuam, vt secundum ba-
 ptisma nuncupetur? Arbitror ob perfectam
 mundi abrenuntiationem, ac singularem
 excellentiam vitæ spiritualis, qua præemi-
 nens vniuersis vitæ humanæ generibus hu-
 iusmodi conuersatio, professores & amato-
 res suos Angelis similes, dissimiles homini-
 bus facit; imò diuinam in homine refor-
 mat imaginem, configurans nos Christo,
 instar baptismi. Et quasi denique secundo
 baptizamur, dum per id, quòd mortifica-
 mus membra nostra, quæ sunt super terram,
 rursus Christum induimus, complantati
 denuò similitudini mortis eius. Sed & quo-
 modo in baptismo eruimur de potestate te-
 nebrarum, & in regnum transferimur cla-
 ritatis aternæ; ita & in sancti huius secunda
 quadam regeneratione propositi, de tene-
 bris æquè non vnius originalis, sed multo-
 rum actualium criminum & delictorum e-
 uadimus, lumen virtutum acquirimus, re-
 aptantes nobis illud Apostoli: *Nox præces-
 sit, dies autem appropinquauit*, &c. Hæc

B. Bern. de
 præcept. &
 dispensat. 4

4.d. 4. q. 3. Bernardus. Ad idem est S. Thomas in 4.
 art. 3. q. 3. vbi suprà, ita dicens, quòd Religionis habi-
 tum assumens, eo ipso quòd suam volunta-
 tem in seruitutem redigit propter Deum,
 plenariè iam pro omni peccato satisfecit,
 quam cariorem habet omnibus rebus mun-
 di. De quibus tatum possit dare, quòd ele-
 mosynis omnia peccata redimeret, etiam
 quantum ad pœnam. Et in Summa vbi su-
 præ art. 3. ad 3. idem sic clariùs exprimit:

2. 2. q. 189. art. 3. ad 3. Rationabiliter dici potest, quòd etiam per
 ingressum Religionis aliquis consequatur
 remissionem omnium peccatorum. Si enim
 aliquibus elemosynis factis, homo potest
 satisfacere de peccatis suis, secundum illud
 Danielis 4. *Peccata tua elemosynis redime:*
 multo magis in satisfactione pro omnibus
 peccatis sufficit, quòd aliquis se totaliter di-
 uinis obsequiis mancipet per Religionis in-
 gressum: quæ excedit omne genus satisfa-
 ctionis, etiam publicæ pœnitentiæ: vt ha-
 betur in Decretis 23. qu. 2. cap. Admonere.
 Sicut etiam holocaustum excedit sacrifi-
 cium: vt Gregorius dicit super Ezechielem.

Hom. 20. à
 medio.

Cum dictis concordat Bernardus Clare-
 montensis Quodlib. 8. q. 17. per septem ra-
 tiones propositum probans sic: Religiosus,
 inquit, ex hoc ipso, quòd profitetur, & ob-
 ligat se ad opera pœnitentiæ in suo aeterno,
 quia

quia vsque ad mortem, consequitur remissionem omnis pœnæ. Probat primò, sicut S. Thomas, quia tantum possit homo dare de temporalibus pro eleemosyna, quòd omnia peccata sua redimeret à pœna. Dicitur enim Danielis 4. *Eleemosynis peccata tua redime.* Sed Religiosus voluntatè suam dat in seruitutem homini propter Deum, quam tamen cariorem habet, & habere debet, quàm omnes res mundi. Ergo per hoc quòd voluntatem suam sic abnegat, & homini subiicit propter Deum, plus redimit peccata sua apud Deum, quàm si omnia bona temporalia daret propter Deum.

Secundò, quantumcumque sit homo peccator magnus, cum pœnitentia tamen potest tantam pœnam in mundo sustinere, quòd dimittitur ei pœna tota, ad quam est obligatus. Sed Religiosus in professione obligat se ad magnam & perfectam satisfactionem, quia ad opera pœnalia secundum omnes partes satisfactionis; quia ad orationem, ieiunium, & eleemosynam. Nam in ipso ingressu Religionis non solum dimittit partem temporalium, sed totum: quia amplius non licet ei habere proprium. Ergo Religiosus in professione consequitur remissionem pœnæ, ad quam obligatus est.

Tertiò, sustinere mortem, facit plenam remissionem.

Probatur remissio peccatorum in ingressu Religionis, rationibus.
1. Ratio
Dan. 4. 24.

2. Ratio.

3. Ratio.

remissionem pœnæ: quia Martyres statim euolant. Hoc autem nō facit acerbitas pœnæ: quia aliqui Martyres non senserunt acerbicatem: imò cū ambulabant super prunas, videbantur eis prunæ rosei contactus, vt B. Tiburtius ait de se. Ergo cū hoc non sit propter acerbicatem pœnæ, est propter hoc quòd Martyr vitam mundanā contemnit & amittit propter amorē diuinum. Sed hoc facit Religiosus, qui licet vitam naturalem retineat, vitam tamen mundanam propter Deum dimittit, & ad martirium perpetuum vsq; ad mortem se obligat: quia ad opera pœnalia secundū instituta suæ Religionis, in qua sic moritur, & in qua sic ad perpetuum martirium obligatur, dimittitur ei tota pœna, ad quam obligatus est.

Sur. 10. Ianua. in act. S. Sebast.

4. Ratio.

Quartò, nullus dubitat, quin homo possit tantam sustinere pœnam, ad quam est obligatus, supposita pœnitentia & interiori deuotione: sed inter omnes pœnas maxima reputatur seruitus, quam etiam Iuristę mortem appellant. In Religione autem maxima seruitus est, quantum ad omnia opera seruilia: imò quantum etiam ad exteriora, quia tenetur obligatus in omnibus, quæ Prælatus præcipiet secundū suæ Religionis instituta, quæ etiam corporaliter operatur, non sui gratia, sed communitatis, vel sicut Prælatus

cus

tus disposuerit. Ergo voluntariè se tantæ seruituti subiicere, facit plenam remissionem pœnæ.

Quintò, conuersioni ad creaturam, & ^{Ratio.} delectationi correspondet pœna sensus; & complacentiæ volûtatis, sicut auersioni, correspondet pœna damni. Sed tanta potest esse displicentia habitualis in voluntate, quòd remittatur tota pœna, etiam sine exteriori pœna aliqua. Non autem videtur, quòd aliquis possit sic habere maiorem displicentiam habitualement in voluntate, quàm propriam voluntatem dimittere propter Deum: quia hoc est abnegare seipsum, & dimittere omnes complacentias voluntatis, quas homo possit habere, si suæ voluntatis existens remaneret. Dimittit autem eas Religiosus, cùm ponit voluntatem suam in voluntate alterius; qui frequenter iubebit, quod placeret Religiosis dimittere, & quod displiceret facere: quia professio Religionis de sui natura habet, vt cùm voluerit dormire, iniungatur vigilia; cùm voluerit comedere, imperant instituta aut Prælatus ieiunare, &c. Ergo de sui natura habet, quòd quicumque eam ritè profiteretur, plenam remissionem culpæ consequatur.

Sextò, secundùm Iuristas, quantumcum- ^{6. Ratio.} que sit quis debitis obligatus, si cedit bonis,
non

non compellitur soluere, nisi ad pinguiorem fortunam pertingat. Sed Religiosus cedit bonis omnibus temporalibus, quando proficitur in Religione: imò etiam quod plus est, proprio corpori, quod ponit in voluntate Prælati illius Religionis, in qua iam est professus: imò quod maximum est, propriæ cedit voluntati. Nec ad pinguiorem fortunam siue virtutem potest peruenire, quia vsque ad mortem durat cessio ista. Ergo Deus, qui est misericordior quocumque alio iudice, propter quem Religiosus istam cessionem facit, debet ei debitum pœnæ dimittere.

7. Ratio.

Septimò, obligatio perpetua ad Religionem, est perpetua obligatio ad pœnitentiã. Vnde pœnitentiã Religionis videtur perfecta esse, quia voluntaria, & quia perseverans vsque ad mortem. Vnde cum homo talem pœnitentiã vult facere propter Deum, baptizatur baptismo pœnitentiæ, qui reducit ad baptisma flaminis, quia à Spiritu sancto est, totum tempus vitæ suæ ad faciendam pœnitentiã eligere. Et licet non quilibet baptisimus pœnitentiæ mereatur plenam remissionem pœnæ, iste tamen baptisimus pœnitentiæ, quo homo sic obligat se ad pœnitentiã in suo æterno, meretur remissionem plenam pœnæ. Vnde liberatur à
futu-

futura miseria, qui ad tantam pœnam se obligat in præfenti. Ex quibus infert idem Doctor, quòd quantum ad consecutionem plene remissionis, negotium crucis non præfertur Religioni. Nec solùm putandum est meritum passionis Christi valere in negotio crucis: imò valet in omni pœnali opere, quod propter amorem Christi sustinetur: imò & in omni opere meritorio, quia passio sua virtutem satisfaciendi & merendi omnibus satisfactionibus & meritis dedit. Unde Religiosus habet illã indulgentiam non solùm ex merito proprio, sed etiam ex merito Christi. Hæc de Claremontensi. Concordat cum his Petrus de Palude in 4. d. 38. licet prius in eodem scripto supra dist. 4. q. 3. inuestigando materiam, aliquam distinctionem dederit. Sed in distinct. 38. simpliciter dicit, quòd ingressus Religionis, coram Deo ab omni pœna liberet.

CAPVT X.

Deducit septimum fructum, qui est philosophia supremæ professio. Et ostenditur quòd Religio sit vera philosophia.

SEPTIMVS fructus Religionis reformatæ est philosophiæ supremæ professio. Dicitur enim philosophia, vt eadem studentibus

*Quid phi-
losophia, &
unde dicta.*

Sen. ep. 89.

*De consol.
philos. li. 1.
prof. 1.*

bus est notissimum, à φίλος Græcè, quod est amor Latinè, & à σοφία, quod est sapientia, quasi amor sapientiæ. Potest enim sapientia vera, sine scientia haberi artium liberalium, teste Seneca dicente: Temperantia scit optimum esse modum cupitorum, non quantum velis, sed quantum debeas, sumere: potest sine liberalibus studiis veniri ad sapientiam. Quamcumque partem rerum humanarum diuinarumque comprehenderis, ingenti copia quærendorum fatigaberis. Hæc tam multa, tam magna, ut habere possint liberum hospitium, superuacua ex animo tollenda sunt. Laxum spatium res magna desiderat, totum pectus illi vacet. Plus scire velle quam satis est, intemperantiæ genus est. Quid, quod ista liberalium artium confectatio molestos, verbosos, intemptuos facit, & non ideò discentes necessaria, quia superuacua didicerunt? Quatuor millia librorum Didymus grammaticus scripsit: miser, si tam multa superuacua legisset. Et Boëtius, loquens de sæcularium philosophia, dicit: Studia Philosophorum, infructuosus affectuum spinis, vberem fructibus rationis segetem necant, hominumque mentes assuefaciunt, morbo, non liberant, quæ dolores eius nullis fouent remediis, sed dulcibus insuper alunt venenis, Sirenes vsque ad

ad exitium dulces. Posuerunt ergo tam gentiles Philosophi, quàm nostri Theologi, veram philosophiam consistere in diligendo Deum, in acquisitione virtutum, & in meditatione imminentis mortis. Et de tali philosophia verè illud dictum Senecæ locum habet: In obsessa via pauperi pax est, &c. Sen. ep. 14.

Numquam in tantum conualescet nequitia: numquam sic contra virtutes coniurabitur, vt non philosophiæ nomen venerabile & sacrum maneat. Sapiencia igitur suprema, est Dei Filius, eo teste, qui eandem, in cælum raptus, studuit. *Nos, inquit, prædicamus Christum, Dei virtutem & Dei sapien-* 1. Cor. 1. v. 24.

tiam. Hanc amare & eius amori insistere, suprema est sapiencia. Et ad hoc Religio principalissimè omnis ordinata est, tâquam ad potentissimum finem, vt patuit lib. 2. c. 3.

Afferit hoc Augustinus ita in Epistola ad Volusianum prope finem: *Diliges, ait, Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex tota mente tua, & ex omnibus viribus tuis, & proximum tuum sicut te ipsum.* Epist. 3. tom. 2. Mat. 22.

Hic Physica, quoniam omnes omnium naturarum causæ in Deo creatore sunt. Hic Ethica, quoniam vita bona & honesta non aliunde formatur, quàm cum ea quæ diligenda sunt, quemadmodum diligenda sunt, diligantur, hoc est Deus &

Z proxi-

proximus. Hic Logica, quoniam veritas, lumenque animæ rationalis non nisi Deus est. hic etiam laudabilis Reipub. salus, &c. Quæ disputationes, quæ litteræ quorumlibet Philosophorum, quæ leges quarumlibet ciuitatum, duobus præceptis, ex quibus Christus dicit totam legem Prophetasque pendere, vilo modo sunt comparandæ? Non magnopere igitur est curandum de inanis philosophiæ verbis, his, qui ad veram vocati sunt sapientiam. Vnde Ambrosius in Epist. ad Coloss. Ideò, inquit, non legimus quadriuium in Euangelio vel in Epistola, quia curam animæ impedit: cum in agnitione Christi, omnem salutem & sapientiam habeamus. His concordant Philosophorum gentilium dicta. Vnde Hermes Trismegistus, aliàs Mercurius dictus, lib. ad Asclepiadem, sic inquit: Deus te nobis, ô Asclepi, vt diuino sermoni interesses, adduxit: quem si intelligens videris, eris omnium bonorum tota mente plenissimus, si tamen multa sint bona, & non vnum, in quo omnia: alterum enim alterius consentaneum esse dignoscitur. Philosophia sola est in cognoscenda diuinitate frequens obtutus, & sancta Religio. Simplici enim mente diuinitatem colere, eiusque facta venerari, agere etiam Dei voluntati gratias, quæ est sola bonitas plenissi-

Trism. ad
Ascl.

nissima, hæc est nulla animi importuna curiositate violata philosophia. Et post pauca: Hæ sunt enim summæ intētionēs Dei, cū gratiæ aguntur à mortalibus: hominum adorationibus & laudibus & obsequiis cælum cælestesque delectantur. Hinc Tullius De natura Deorum: Religio est, per quam reuerenti famulatu cærimonix diuini cultus exercentur. Luce verò clarius est, in omni regulata Religione creberrimum esse, Deum colere, ei gratias agere, adorare, eiusque agnitioni insistere. Quòd etiam in virtutum acquisitione, vera philosophia consistat, affirmat Hieronymus in lib. i. contra Pelagianos: Hæc est hominis, inquit, vera sapientia, imperfectum esse se nosse: atque, vt ita loquar, cunctorum in carne iustorum imperfecta perfectio est. Qui habet vnā virtutem, habet omnes participatione quidem, non proprietate. Necesse est enim, vt singuli in quibusdam excellant. Et Augustinus in libro De libero arbitrio: Non aliam putes esse sapientiam, nisi virtutem, in qua cernitur & tenetur summum bonum. Nullo loco est, nusquam deest, foris admonet, intus docet cernentes in se; omnes in melius commutat, à nullo in deterius commutatur: nullus de illa iudicat. Est autem, vt tota Theologorum turma tradit, Religio, status

Quid Religio secundum Ciceronem.

Cur Religioforum habitus à facularium distinctus

In Reg. ful. disp. cap. 22

Philosophia consistit in meditatione mortis.

Hieron. ad Princ. circa med.

perfectionis, seu virtutis acquirendæ, non autem est status perfectionis exercendæ. Vnde ipse Religiosorum habitus, ideò à sæcularibus vestibus debet esse distinctus, quatenus Religionem ipsam professo pædagogus philosophiam discèdi & tuendi existat. Tradit illud B. Basilius sic in sua Regula: Velut, inquam, quidam pædagogus est infirmis habitus ipse Religionis, vt etiam inuitos eos ab opere inhonesto indecentique custodiat. Non enim similiter turpe est in quolibet alio, si inhonestè quid agat; sicut in his, qui vitã sobriam etiam ipso habitu profitentur.

Prætereà tertio, si Philosophorum dictis credere placet, philosophiam reperimus eos posuisse in meditatione mortis. Vnde Plato in suis sententiis ait: Mors philosophantibus appetenda est; ipsaque philosophia est meditatio moriendi. Totius Philosophiæ robur, est patientia. Testatur idem B. Hieronymus in Epistola ad Principiam virginem, de vita & obitu S. Marcellæ. In cuius præconium dicit: Hæc annis plurimis sic suam transegit ætatem, vt antè se vetulam cerne- ret, quàm adolescentulam fuisse meminisset: laudans illud Platonicum: Philosophia est meditatio mortis. Tota autem Religiosorum vita, præparatio quædam esse debet moriendi.

CAPVT XI.

Ostendit octauum fructum, qui est spiritus ad Deum facilior erectio à mundo vano: qui assimilatur visco, Aegypto, puteo fœtenti, & obsessæ ciuitati.

OCTAVVS fructus est, spiritus ad Deum facilior erectio. Est enim, vt Cassianus Cass. Col-
lat. 9. cap. 4 dicit in Collat. Patrum, anima plumæ simili-
lis leuissimæ; quæ si terreno grauatur pulue- Anima plu-
ma similis. re, ad ima mergitur: si verò absoluta fuerit, ab alieno onere, suæ relicta conditioni, sursum tendit naturaliter. Cùm autem quis Religionem reformatam ingreditur, tria à se grauissima abiicit pōdera, per tria vota principalia; diuitias, delitias, & voluntatis peruersæ concupiscentias: quibus mundus plenus existens, omnes penè suos incolas ad bathrum solet mergere. Sunt autem hæc tria manentibus in sæculo, visco aucupum infernalium similia, quo canoras, altiuolas, & seculum
visco com-
paratur. liberrimas animarum auiculas capiunt, cùm eis insidēt. Econtrà verò in Religione, iuxta verbū Dauidicum, est mons Selmon, quod interpretatur virtutis obumbraculum. Est Ps. 67. 16.
mons Dei, mons pinguis. Mons, in quo beneplacitum est Deo habitare in eo. Vbi fiunt penna columbæ de argentea, & posteriora

dorsi eius in pallore auri, dum discernit ibi
 caelestes Reges super eam. Hinc est, quòd
 sacrarum expositores Scripturarũ mundum,
 qui spiritum ad inferiora dirigit, tribus assi-
 milant: terræ Ægyptiæ, fluuiio foetenti, &
 obsessæ ciuitati. Ægyptus enim per Pharaon-
 nis tyrannidem, Israëlitas captiuos detinuit.
 Foetens fluuius, se potâtes inficit. Obsidium
 verò ciuitatis, libertatem ciuium impedit.
 E diuersò autem Religio assimilatur deserto
 fructifero, claustro pulcherrimo, & habita-
 culo philosophico. Primum deducit B. Au-
 gustinus libro De tribus locis: Tria, inquit,
 sunt loca, Ægyptus, desertum, & terra pro-
 missionis. In Ægypto sumus serui & miseri:
 in deserto sumus miseri & liberi: in terra
 promissionis liberi & beati. In Ægypto satu-
 ramur & cædimur: in deserto esurimus, non
 tamen flagellamur: in terra promissionis
 non flagellamur, & saturamur. Sed nobilis
 interim animus eligit magis inopiam cum
 libertate, quàm in seruitute abundantiam.
 In Ægypto peccamus, in deserto labora-
 mus, in terra promissionis requiescimus. In
 principio mundi creauit Deus primò confu-
 sionem; postea operatus est dispositionem:
 deinde suscepit requietionem. In vita sæcu-
 lari confusio est, in conuersatione spirituali
 exercitatio, in vita cælesti requietio. Sicut
 &

*Mundus
 cur Ægy-
 ptus dica-
 tur.*

& populus antiquus in Ægypto operatus est iniquitatem, in deserto accepit exercitationem, in terra promissionis inuenit requiem. In carne peccatum, in spiritu exercitatio, in Deo sabbatum. Ægyptus Iericho, desertum Zabulon, terra promissionis Ierusalem. In Ægypto seruiuimus Pharaoni, id est, diabolo, qui interpretatur Negans eum, scilicet Deum; quia dixit, *Deum non cognoui, & Israël non dimittam*. Huic seruiamus in Ægypto, in luto & palea. Lutum est concupiscentia carnis, palea est pompa sæcularis. Illa per munditiam inquinat: hæc per mutabilitatem & instabilitatem transuolat. Propterea exeuntes ab Ægypto, & per mare rubrum baptismi, sanguine Christi rubricatum, ad libertatem transituri, abdicamus seruitium Pharaonis, abrenuntiantes diabolo & operibus eius: in luto operibus, in palea pompis. Exeuntes itaque ab Ægypto in desertum, relinquimus mala, ut non consentiamus. Exeuntes à deserto in terram promissionis, euadimus mala, ut non sentiamus. In Ægypto est pugna sine victoria, vel seruitus sine pugna: in deserto est pugna cum victoria, siue victoria cum pugna: in terra promissionis, est victoria sine pugna. In Ægypto sunt delectationes malæ, & multæ: in deserto sunt delectationes bonæ & paucae, non ta-

Lutum & palea Ægypti.

Quid in Ægypto, quid in deserto.

*Religio cur
desertum
dicatur.
Psal. 54. 8.*

men solæ: in terra promissionis, sunt delectationes multæ bonæ, & solæ. Hæc Augustinus. Aptè itaque Religionis ingressus deserto comparatur, secundum illud Psalmistæ: *Elongavi fugiens, & mansi in solitudine. Expectabam eum, qui saluum me fecit, à pusillanimitate spiritus & tempestate.* Deserto, inquam, comparatur, quia in paucis inhabitatur: quia ibi flores scientiarum bonarum facilius reperiuntur: quia ibi radices virtutum efficaciores acquiruntur, quia ibi fructus spiritualium consolationum amplius percipiuntur, & quia ibi Deo quietius à sæcularium tumultu deseruitur. Unde Mar. 6. 31. Christus ait discipulis: *Venite seorsum in desertum locū, & requiescite pusillum. Erant enim qui veniebant, & redibant multi.*

*Mundus
fluvio fœ-
renti assi-
milatur.*

Ansel. De
simil. c. 185
*Visio Ada-
mi.*

Secundò, mundus fluvio fœrenti, sed Religio clauastro assimilatur pulcherrimo. Docet hoc B. Anselmus lib. De similitudinibus, visiones S. Patris Adam recitando: Vidit, inquit, vt asserere solebat Adam in infirmitate positus, & in ecstasi, fluvium vnum rapidum atque præcipitem, in quem confluebant omnium fluxuum purgaturæ, & quarumcumque terrestrium rerum lauaturæ. Videbatur itaque aqua ipsa nimis turbida, & immunda, & omnium spurcitiarum sorde horrida. Rapiebat igitur in se quidquid

quid attingere poterat, & deuoluebat tam viros quàm mulieres infra se, diuites & inopes simul. Fœda quidem erat aqua; ex ea tamen viuebant, & delectabantur in illa, vt ille assererat, qui eum ducebat. Illo verò ab ipso inquirente, quisnam torrens ille esset, vel quid multitudo in eo volutans prætenderet, adiecit ille prædux Patris nostri, atque ait: Ne mireris. Torrens mundum significat, quo rapiuntur, in cuius illecebrosis spurcitiis inuoluuntur omnes ipsum amantes. Ex his dictis, inquit, vis ne videre, quid sit ^{cap. 186.} Monachus verus? ad hoc alter: Volo. Duxit itaq; illum, quasi in conspectu cuiusdam magni claustrum, & admodum spatiosi, & speciosi, & ait: Circumspice. Aspexit & ille. Et ecce parietes claustrum illius obducti erant argento purissimo. Herba quoque virens in medio erat, & vltra humanam opinionem delectabilis. Hæc more alterius herbæ, sub his qui in ea pausabant, leniter flectebatur; & surgentibus illis, ipsa quoque surgebat. Vt quid immoror? Quidquid est iucunditatis, ibi erat. Cum ergo hoc perpetuò habitandum elegisset Adam, ductor eius se ei spondit veram ostensurum patientiam. Sed quia, vt assolet, interim euigilauit, promissi demonstratorem amisit. Hæc ibi.

Tertiò proinde, mundus obsessæ simila-

Z 5 tur

*Mundus est
quasi ciui-
tas obsessa.*

Hier. lib. 2.
rom. 2.

*Per quas
portas in-
grediatur
mors.*

Ier. 9. 21.

tur ciuitati, & Religio habitaculo philoso-
phico, vt deducit B. Hieronymus in libro
contra Iouinianum hereticū, monachatum
assimilantē sæcularium statui. Per quinque
fensus, dicit Hieronymus ibi, quasi per quas-
dam fenestras, vitiorum ad animam introi-
tus est. Non potest antè metropolis & arx
mentis capi, nisi per portas eius irruerit ho-
stilis exercitus. Horū perturbationibus ani-
ma prægrauatur, & capitur aspectu, auditu,
odoratu, sapore, tactu. Si Circensibus quis-
piam delectetur, si splendore gemmarum,
vestium, metallorū, & ceteris huiuscemodi;
per oculorum fenestras animæ capta liber-
tas est, & impletur illud Propheticum,
Mors intravit per fenestras vestras. Rur-
sus auditus vario organorum cantu, & vo-
cū inflexionibus delinitur, & carmine Poë-
tarum & Comædorum, mimorumque vr-
banitatibus & strophis; & quidquid per au-
res introiens, virilitatem mentis effeminat.
Odoris autem suauitas, & diuersa thymia-
mata, & amomum, & cyphi, cœnanthe,
muscus, & peregrini muris pellicula, quod
dissolutis & amatoribus conueniat, nemo
nisi dissolutus negat. Porrò ciborum auidi-
tas, quod auaritiæ mater sit, & animū quasi
quibusdā compedibus degrauatum in terra
teneat, quis ignorat? Propter breuem gulæ
volu-

voluptatem, terræ lustratur & maria. Tactus autem alienorum corporum, & feminarum ardentior appetitus, vicinus insaniam est. Igitur cum per has portas, quasi quidam perturbationum cunei, ad arcem nostræ mentis intrauerint, vbi erit libertas, vbi fortitudo eius, vbi de Deo cogitatio; maximè cum tactus depingat sibi etiam præteritas voluptates, & recordatione vitiorum cogat animam compati, & quodammodò exercere quod non agit? His igitur rationibus inuitati multi Philosophorum reliquerunt frequentias vrbiû, & hortulos suburbanos, vbi ager irriguus, & arborum comæ, & susurrus auium, fontis speculum, riuus immurmurans, & multæ oculorum auriumque illecebræ, ne per luxum & abundantiam copiarum, animæ fortitudo mollesceret, & eius pudicitia constupraretur. Inutile quippe est crebrò videre, per quæ aliquando captus sis, & eorum te experimento committere, quibus difficulter careas. Nam & Pythagoræi huiuscemodi frequentiam declinantes, in solitudine & desertis locis habitare consueuerunt. Platonici quoque & Stoici, in templorum lucis & porticibus versabantur, vt admoniti austerioris habitaculi sanctitate, nihil aliud quam de virtutibus cogitarent. Sed & ipse Plato cum esset diues, & thoros eius Diogenes luta-

luta-

lutatis pedibus conculcaret: vt posset vacare philosophiæ, elegit Academicam villam, ab vrbe procul, non solum desertam, sed & pestilentem; vt cura & assiduitate morborum, libidinis impetus frangeretur; discipuli que sui nullam aliam sentirent voluptatem, nisi earum rerum quas discerent. Hæc Hieronymus. Cùm igitur monasterium bene regulatum locus sit propter plura longè aptior pro erectione animi & spiritus ad diuina, quàm fuerint loca & scholæ Gentilium; patet quòd Religionis fructus, est spiritus ad Deum facilius eleuatio.

CAPVT XII.

Ostendit nonum fructum, qui est, in dubiis tutior ambulatio. Vbi traditur, quomodo in dubiis obediri debeat: & quòd ingressus Religionis libro vitæ ascribat.

NONVS prætereà Religionis fructus, est in dubiis tutior ambulatio: ita vt Religiosus, quando dubium est, quid in moralibus sit agendum, vel dimittendum, tutius in multis casibus ambulet, quàm secularis valeat ambulare. Quod patet ex via triplici, scilicet ex iniunctione humili à Prælato suscepta obedientia, ex probabili suæ saluationis præscientiâ, & ex virtuosorum

*Vnde pro-
ueniat Reli-
giosum tu-
tius sua
agere.*

tum exemplorum continua refulgentia.

Primò, inquam, patet ex humili iniun- ^{1. Ratio.}
 ctione à Prælato suscepta obedientia. Sunt
 enim quædam adeò bona, quæ communi-
 ter scire debent omnes, talia esse licita. alia
 sunt tam mala, vt communiter agnosci va-
 leant esse peccata. alia verò tenent medium
 locum, de quibus potest esse dubium, an sint
 licita vel non. Et cum talia à Prælato iuben-
 tur ex obedientia, sine peccato seruari pos-
 sunt, iuxta modum quem B. Bernardus de-
 clarat in Sermone, cuius principium: Non ^{De obediē-}
 possumus, quæ sit obedientia spiritualis. Vt, ^{tia & eius}
 inquit, via obedientiæ elucescat, ostenda- ^{gradibus.}
 mus quantum possumus, quæ sit obedientia
 spiritualis ad Deum, propria ad hominem,
 communis inter Deum & hominem. Sunt
 quædam summè mala, quædam summè bo-
 na. Summè bona sunt, diligere Deum, ama-
 re proximum, veritatem loqui, non furtum
 facere, & alia multa, quæ sermonis breuitas
 numerare prohibet. Summè mala sunt eò-
 rum contraria, & similia illis. Bona præcepit
 Deus vt faciamus: à malis iubet vt abstinea-
 mus. Præcepti huius sancta & incommuta-
 bilis auctoritas non valet quoquo modo re-
 felli: quia illius est caractere consignata,
 qui dicit: *Ego Dominus, & non mutor.* Si ^{Malach. 3.}
 ergo homo ille quem posuit Dominus super ^{7.6.}
 capi-

Act. 5. 29.

capita nostra, aliter sentire voluerit, ponens tenebras lucem, & lucem tenebras, vel præcipiat prædicta bona relinquere, vel malis præfatis adhærere: audacter refutandum est præcipientis imperium, & libera voce dicendum: *Obedire oportet magis Deo quam hominibus.* Hæc enim spiritualis obedientia ad Deum, nequaquam est hominis arbitrio temperanda. Certam igitur regulam tene, ut nec imperio Prælatorum prædicta bona relinquant, vel facias mala. Inter summè verò bona, & summè mala, quædã media sunt ad alterutrũ se habentia, quæ boni maliq; nomen assumunt. Media sunt ambulare, sedere, tacere, loqui: ieiunare, vigilare, dormire: & si qua sunt similia: quæ si pastoris licentia fiant, summam expectant retributionem. In his igitur mediis, subditi & obedientes esse debemus ad nutum Præpositorum, nihil interrogantes propter conscientiam. Quia in his nullum præfixit opus Deus, sed Prælatorũ dereliquit imperio disponenda. Non autem te moueat magister imperitus, indiscreta potestas: sed memento, quòd non est potestas nisi à Deo; & qui resistit potestati, resistit Dei ordinationi. Hæc est propria hominis obedientia, quam homini debemus, qui homini subditi sumus. Communis est ea inter Deum & hominem, quia quidquid obe-

obedientiæ Prælati exhibetur, Deo exhibetur, qui dixit; *Qui vos audit, me audit.* Luc 10.16.

Cum magna igitur cautela hoc tramite dicimus incedendum, quia & multi gradus obedientiæ ibidem delitescunt: quorum qui unum dereliquerit, ceteros sine retributione tenebit. Primus est, obedire libenter. Secundus, obtemperare simpliciter. Tertius, hilariter obedire. Quartus, velociter obsecundare. Quintus, viriliter adimplere. Sextus, humiliter obedire. Septimus, indefinenter obtemperare. Hæc Bernardus.

Hos gradus
la: è expli-
cat S. Bern.
ibidem.

Secundò, patet propositum ex probabili sua saluationis præscientia. Cum enim homo omnibus pro Deo relictis se totum perpetuè diuino tradit obsequio, vocationem suam satis certam facit, si perseuerat, quòd de numero extet saluandorum. Vnde 2. Petri 1. *Quapropter, fratres, magis satagite, ut per bona opera certam vestram vocationem & electionem faciatis.* Ad idem notabile gestum ponit Gaufridus super Apocalypsim, prout refert Vincentius. Nam honorabilis quidam, Ioannes nomine, Sacerdos ecclesiæ Lugdunensis, propositum concepit Ordinem Cisterciensem in monasterio regularissimo intrandi. Mutato autem proposito, in eius compensationem limina S. Iacobi visitauit: à quibus domum propriam rediens, fati-

2. Ratio
sumitur ex
probabili
præscientia
sua saluationis.

2. Pet. 1. 10

4. par. spec.
hist. lib 26.
cap. 42.

fatigatus ex itinere, in cubiculo obdormiuit. Cui Christus cum Apostolo Petro & Iacobo apparuit. Petro autem librum tenenti, Christus iubet vt aperiat. Erat autem scriptus aureis litteris, nomina prædestinatorum continens. Et cum Petrus legeret nomina plura, & ad Ioannem veniret prædictum, dicit Christus, Tolle, tolle, dele eum, dele: quia meum se futurum promiserat, & resiliit à proposito. Accedens autem Iacobus, orabat: Domine, meus est peregrinus, ne deleas eum obsecro. Cui Dominus: Meus, inquit, non peregrinus, sed ciuis esse debuerat. Nonne maius est ciuem meum esse, quàm tuum peregrinum? Et iterum Iacobus: Ne, quæso, piissime, cum deleas, obsecro. Fideiubeo pro eo, quòd propositum exequetur. Et Dominus: Quando? Cui Iacobus: Infra quindecim dierum spatium. Et tunc Ioannes euigilauit, & solo tenus prostratus pro fideiussione B. Iacobo gratias egit, cum lacrymis dicens: Faciam prorsus B. Iacobe, quòd pro me spondidisti. Post fletum igitur iterum obdormiens vidit Christum, & præfatos Apostolos, ac Petrum ad Christi iussum de libro legentem ita: *Mure-nulas aureas faciemus tibi, vermiculatas argento.* Iterum euigilans ante dies promissionis, mox monasterium Bonæuallis intrauit.

Cant. I. II

uit. vbi primus Abbas effectus, & post eccle-
siae Valentinæ Antistes, & in vita & morte
multis coruscans miraculis.

Tertiò patet propositum ex virtuosorum
exemplorum continua refulgentia. Nam in
omni panè arte ac disciplina, tutius bonum
ad exemplar quisque operatur extrinsecus,
præsertim si sit discipulus. Patet hoc in scri-
ptoribus, & pictoribus, ac opere polymitico
laborantibus. non minùs exemplari opus
est, in virtutibus volenti succrescere. Con-
sulit idem B. Bernardus, dicens: Elige tibi
meo consilio hominem, cuius vitæ exem-
plar sic cordi tuo infederit, vt quoties eius
recordatus fueris, ad reuerentiam cogitati
assurgas, & temetipsum ordines & compo-
nas, ac si præsens sit. Frequenter ego, quod
fateri non verecundor, corde durus & frigi-
dus cum quærerem in quo recalesceret spi-
ritus meus, nec vlla parte occurreret qui
succurreret; tunc subitò fortè ad affatum,
vel etiam ad aspectum cuiuspiam spiritualis
viri, interdum etiam ad solam defuncti seu
absentis memoriam flabat spiritus, & flue-
bant aquæ. Confundebar proinde & humi-
liabar, & indignum agnoscebam, cui per se-
ipsum dulcesceret Deus. Doleo non meruif-
se de manu in manum gratiam. Existimo a-
liquos vestros idem expertos. Qua in re quid

3. Propositum
probat ex
luce bonorum
exemplorum.

Bern. ferm.
14. sup. cat.

Quantum
prodest bo-
na exempla
cernere.

Sen. ep. II.
& 25.

fentiendum, nisi quòd nostra aut superbia
conuincitur, aut humilitas custoditur, aut
fraterna charitas nutritur. Eamdem senten-
tiam ponit Seneca: Aliquis, ait, vir bonus
eligendus est nobis, ac semper ante oculos
habendus est: vt sic tamquam illo spectante
viuamus, & omnia tamquam illo vidente
faciamus. Maxima pars peccatorum tolli-
tur, si peccaturis testis assistit. aliquem ha-
beat animus, quem vereatur, cuius auctori-
tate etiam secretum suum sanctius faciat.
O felicem, qui sic aliquem vereri potest, vt
ad memoriam eius se componat atque or-
dinet! Qui sic aliquem vereri potest, citò
erit verendus. Hæc ille. Euidens autem est,
in quolibet reformato monasterio, multa
taliusmodi virtutum reperiri exemplaria, à
quibus vitia vitari, & virtutes docentur ope-
rari. Idcirco pro tutiori norma viuendi, quan-
do occurrunt de operabilibus dubia, datur à
Theologis regula talis, quam ponit Ioannes
de Tambaco in suo De consolatu Theolo-
gico: In dubiis, inquit, bonorum virorum
vita, aliis viuendi debet regula esse.

CAPVT XIII.

Declarat decimum fructum, qui est operum per vota melioratio. Vbi ostenditur, quòd idem factum per laicum & monasticum, est monacho magis meritorium, etiam si inuitus faciat.

DECIMVS fructus est, operum per vota melioratio. Operum, dico, omnium, quæ ex obedientiæ procedunt voto. Sunt enim tres bonorum operum gradus & differentia, etiam radice charitatis præsupposita. Quædam quæ sine voto fiunt, alia ex voto simplici procedunt; alia autem, quæ ex solemniori voto profluunt. In primis, multum est de merito: in secundis, magis quis mereri potest: & in vltimis, maximè. Tribus enim de causis, secundum S. Thomam, melius est aliquid facere ex voto, quàm sine voto, ceteris paribus; puta cum æquali charitate & lætitia.

*Vota. opera
nostra or-
nant.*

*Tres bono-
rum operum
differentia.*

2. q. 88.

art. 6.

*Tribus ex
causis me-
lius est ope-
rari ex vo-
to.*

1. Causa.

art. 5.

Primò, quia vouere est actus patriæ, quæ est præcipua inter virtutes morales. Nobilioris autem virtutis est opus melius & magis meritorium; vnde actus inferioris virtutis est melior, & magis meritorius, ex hoc quòd imperatur à superiori virtute, cuius actus fit per imperium: sicut actus fidei vel

A a 2 spei

spei melior est, si imperetur à charitate. Et ideò actus aliarum virtutum moralium, puta ieiunare, quod est actus abstinentiæ, & continere, quod est actus castitatis, sunt meliora & magis meritoria si fiât ex voto: quia sic iam pertinent ad diuinum cultum, quasi quædam Dei sacrificia. Vnde Augustinus dicit in libro De virginitate, quòd neque ipsa virginitas, quia virginitas est, sed quia Deo dedicata est, honoratur, quam fouet & conseruat continentia pietatis.

Cap. 8. cir.
princ. to. 6.

2. *Causa.*

Secundò, quia ille qui vouet aliquid & facit, plus se Deo subiicit quàm ille qui solum facit. Subiicit enim se Deo non solum quantum ad actum, sed etiam quantum ad potestatem, quia de cetero non potest aliud facere. Sicut plus daret homini, qui daret ei arborem cum fructibus, quàm qui daret ei fructus tantum, vt dicit Anselmus libro De similitud. Et inde est quòd etiam promittentibus gratiæ aguntur.

cap. 84.

3. *Causa.*

Tertiò, quia voluntas ibi immobiliter firmatur in bono. Facere autem aliquid ex voluntate firmata ad perfectionem, pertinet & ad bonum virtutis, vt patet per Philosophum 2. Ethic. Sicut etiam peccare mente obstinata aggrauat peccatum, & dicitur peccatum in Spiritum sanctum.

Lib. 2. c. 4.

Nota.

Est præterea inter vota solemnia, & inter opera

opera ex eis procedentia, triplex differentia: ut probat Petrus de Palude in 4. dist. 38. ita ut votum solemne per sacrū Ordinem susceptum sit magnum, & multum meritorium; & factum in Religione perfectiore, maximè est meritorium: emissum per approbatæ Religionis professionem, est magis meritorium. Est, inquit, in voto solemni plus de merito quàm in simplici; sicut plus diligitur vxor, quàm spōsa. Voto enim simplici castitatis fit sponsa Dei indissolubiler, sed voto solēni sponsa Christi fit vxor Agni, nisi quòd ante mortem est matrimonium quasi non consummatum: vnde de facto dissoluitur, etsi non de iure; post mortē autem nullo modo. Est proinde votum solemne post professionē maioris meriti, in quantum votum, quàm solemne per sacri Ordinis susceptionem, licet illud sit maioris meriti essentialiter & materialiter ratione Sacramenti: quòd ex opere operato confert gratiam, non autem professio: dispositiuè tamen solemnitas professionis est maioris meriti quàm Ordinis. Postremò autem solemnitas professionis vna comparatur ad aliam secundum maius & minus perfectum, & secundum maius & minus meritum, secundum comparationem illorum ad quæ sunt, & secundum comparationem mediōrū per

Plus meretur homo per votum solemne quàm per simplex votum.

Professionis solēnis votum magis meritorium quàm votum sacri Ordinis.

*Quàm gra-
vum Deo
opus bonum
Religiosi.*

Ansel. lib.
De similit.
cap. 84.

quæ fiunt. De quibus dictum fuit supra li-
bro 2. cap. 19. Ex præfatis patet, quòd acce-
ptabilius est Deo bonum opus alicuius ap-
probatam Religionem professi, quàm ho-
minis cuiuscumque sæcularis, modis præta-
ctis. Probat hoc etiam Anselmus libro De
similitudinibus in hæc verba: Videri potest
acceptabilius esse Deo opus bonum mona-
chi, quàm hominis cuiuscumque sæcularis.
Solet quippe accidere duos esse homines
sub dominio, singulas habentes arbores in
proprio solo. arbores autem illæ bonum fru-
ctum ferunt utrique. verum illi, qui inæqua-
liter dominum diligunt, & ei inæqualiter
de fructu earum seruiunt. Vnus enim quia
nimis diligit, fructum maturum colligit, &
domino deinde fert, quantum sibi visum fue-
rit. alius verò tantum diligit, ut dicat domi-
no: Ecce malo fructum cum arbore, vestra
esse quàm mea; ipsam assignabo vestro pro-
posito, ut exinde fructum colligat, prout
vos velle nouerit: & ego, quanta valeam
diligentia, custodiam arborem vestræ uti-
litati. Sic & seruitium monachi, Deo est
magis acceptum, quàm hominis sæcularis.
Hæc ibi. Et applicat latè ad propositum
similitudinem. Hæc quæ iam dicta sunt,
locum quidem habent in his, qui volunta-
te in sæculo manentes, vel monasterium in-
tran-

trantes, nec laudis hostias sacrificant.

Sed quid fiet de triplici genere hominum, scilicet de eis qui in saeculo manentes aliqua vouerunt, aut in nouitiatu tentati, aut facta professione inuitè faciunt ea ad quæ se voluntariè antea obtulerunt; imò dolent se uuisse, vel Religionis aut approbationis habitum assumpsisse? Respondetur, quòd adhuc utilia sunt opera, etiamsi ab aliquo inuitis fiant. Vnde dicendum ad primum, secundum Anselmum ubi supra: & Thomas sic dicit; Necessitas voti in his qui sunt benè dispositi, in quantum voluntatem confirmat, non causat tristitiam, sed gaudium. Vnde Augustinus dicit in Epistola ad Armentarium & Paulinam: Non te uuisse poeniteat: imò potius gaude iam tibi sic non licere, quod cum tuo detrimento licuisset. Si tamen ipsum opus secundum se consideratum, triste & inuoluntarium redderetur post votum, dummodò tamen remaneat voluntas votum implendi, adhuc est magis meritorium, quàm si fieret sine voto: quia impletio voti, est actus Religionis, qui est potior virtus, quàm abstinentia, cuius actus est ieiunare. Hæc ille. Et Petrus de Palude ubi prius: Quòd si quis de voto poeniteat, aliàs non facturus, nisi quia non vult votum frangere, adhuc est magis me-

*Questio
notatu di-
gnissima.*

1.2.q.88.
art.6.ad 2.

Epist.45.
prope fin.
tom.2.

ritorium secundum B. Bernardum. Vnde à principio, quando vouit & non soluit, tantum meruit, quantum quando sine voto soluit; & huic merito superadditum est meritum iustitiæ, quo vult facere quod promisit. Secundò, quia licet sit tristitia in hoc, quod vouit, & quædam inuoluntas: tamen in soluendo quod vouit, & in venerando votum est voluntarium. Tertiò etiam videtur, quòd non demeretur in hoc quòd vellet non vouisse: quia sicut à principio non tenebatur vouere, sic nec ex post facto tenebatur soluere. Vel dato, quòd pœnitere de bono sit peccatum, non tamen propter hoc impeditur, quin volendo bonum mereatur, maximè si sint diuersi actus. Ad secundum per idem dicendum est. Vnde Anselmus de similitud. dicit: Attendant nouitij, quoniam sic agit, qui monachus accipit difficultatem, quomodo infirmus, qui grauem accipit potionem. Infirmus plerumque potionem quærit curatiuam, medico suadente emit, vel gratis datam accipit: sed sumpta potio omnia membra percurrit, malos humores trahit, vires tollit, corpus dissoluit, terræ prosternit infirmum, desiderium maximum bibendi accendit, vel dormiendi, vel foras aduentum eundi: eique medicus hoc interdicit, comminans quòd morietur, si hoc fecerit.

Cap. 77.

Simile pulcherrimū.

cerit. Heu me, inquit infirmus, cur hanc portionem accepi? Malè priùs erat, modò peius habeo: quàm malè consiliati sunt, qui in hoc suaserunt, & non mala prædixerunt. Cùm verò mali humores defluere cœperint, & corpus leuigari, gaudet, & benedicit suadentibus medicinam. Sic plerumque cùm infirmitatem vitiorum in se considerant aliqui, Religionem intrant, & eis accidit, vt Anselmus ibi deducit. Ad tertium patet responsio sicut ad primum, & ex similitudine Anselmi de arbore & fructu totaliter Deo datis, &c.

CAPVT XIV.

Manifestat vndecimum fructum, qui est peccati commissi minoratio. Vbi ostenditur, quòd, tribus casibus exceptis, idem peccatum per Religiosum, & per secularem commissum, Religioso quoad plura est tolerabilius.

VNDECIMVS fructus Religionis est, peccati commissi minoratio, quando saltem fit sine scandalo, non ex contemptu, nec contra præceptum seu votum, sed ex infirmitate vel ignorantia. Vnde S. Thomas ^{2.2.q.186.} _{art.10.} quærit, an Religiosus eodem genere peccati grauius peccet, quàm seularis. Respondet quòd

A a 5

quòd

*Religiosus
eodē genere
peccati mi-
nus peccat,
quā sa-
cularis.*

*Excipit tres
casus.*

1. Casus.

2. Casus.

Heb. 10. 20

*Ierem. 11.
v. 15.
cap. 23.*

quòd non, tribus casibus exceptis. Peccatum, inquit, quod à Religiosis committitur, potest esse grauius peccato sæcularium eiusdem speciei tripliciter. Vno modo, si sit contra votum Religionis, puta si Religiosus fornicetur, vel furetur: quia fornicando facit contra votum continentia, & furando facit contra votū paupertatis, & non solūm contra præceptum diuinæ legis. Secundò, si ex contemptu peccet: quia ex hoc videtur esse magis ingratus diuinis beneficiis, quibus est sublimatus ad statū perfectionis, sicut Apostolus dicit ad Hebr. 10. quòd fidelis grauiora meretur supplicia, ex hoc, quòd peccando, Filium Dei conculcat per contemptum. Vnde & Dominus conqueritur Ierem. 11. *Quid est quòd dilectus meus in domo mea fecit scelera multa?* Et ibidem: *Contritum est cor meum in medio mei.* Et postea subdit: *Nam & sacerdotes polluti sunt, & in domo mea vidi malum eorū.* Si enim Religiosi ad hoc perueniant, quòd ex contemptu peccent, efficiuntur pessimi, & maximè incorrigibiles secundū illud Ierem. 2. *Confregisti iugum meum, rupisti vincula mea, & dixisti: Non seruiam. In omni enim colle sublimi & sub omni ligno frondoso tu prosternebaris meretrix.* Vnde Augustinus dicit Epistola ad plebem Hipponensem: Ex quo

quo Deo seruire cœpi, quomodo difficile sum expertus meliores quàm qui in monasterio profecerunt; ita non sum expertus peiores, quàm qui in monasterio defecerunt & ceciderunt. Tunc autem committit aliquis vel transgreditur ex contemptu, quando voluntas eiusdem renuit subiici ordinationi legis vel regulæ; & ex hoc procedit ad faciendum contra legem vel regulâ. Quando autem è conuerso propter aliquam particulare causam, puta concupiscentiam vel iram, inducitur ad aliquid faciendum contra statuta legis vel regulæ, non peccat ex contemptu, sed ex aliqua alia causa, etiam si frequenter ex eadem causa vel alia simili peccatum iteret; sicut Augustinus dicit lib.

Epist. 137.
prop. fin.
tom. 2.

De natura & gratia, quòd non omnia peccata committuntur ex contemptu superbiæ.

Cap. 29. it
med. to. 7.

Frequentia tamen peccati dispositiue inducit ad contemptum, secundum illud Proverbiorum. *Impius cum in profundum venerit*

Prou. 18. 3.

peccatorum, contemnit. Tertio, peccatum Religiosi potest esse maius propter scandalum: quia ad vitam eius plures respiciunt.

art. 10.
3. Casus
in quo peccati Reli-
giosi est
maius.

Vnde dicitur Ierem. 23. *In Prophetis Ierusalem vidi similitudinem adulterantium,*

Ier. 23. 14.

& iter mendacij: & confortauerunt manus pessimorum, ut non conuerteretur vnusquisque à malitia sua. Si verò Religiosus non

non

non ex contemptu, sed ex infirmitate, vel ex ignorantia, aliquod peccatum, quod non est contra votum suæ professionis, committit absque scandalo (puta in occulto) leuius peccat eodem genere peccati, quàm secularis: quia peccatum eius, si sit leue, quasi absorbetur ex multis operibus bonis, quæ facit; & si sit mortale, facilius ab eo resurgit.

1. Ratio.

Primò quidem, propter intentionem, quam habet erectam ad Deum: quæ etsi ad horam intercipiatur, de facili ad pristina reparatur. Vnde super illud Psalmi, *cùm ceciderit, non collidetur*, dicit Origenes: Iniustus si peccauerit, non poenitet, & peccatū suum emendare nescit; iustus autem scit emendare, scit corrigere. Sicut ille qui dixerat; *Nescio hominem*: paulò post cùm respectus fuisset à Domino, flere cœpit amarissimè. Et ille qui de tecto mulierem viderat, & cupiebat eam, dicere voluit: *Peccaui, & malum coram te feci.*

2. Ratio.

Iuuatur etiam à sociis ad resurgendum, secundum illud Eccles. 4. *Si vnus ceciderit, ab altero fulcietur. Væ soli, quia cùm ceciderit, non habebit subleuantem se.* His concordat illud 2. Paralipom. 30. *Dominus bonus propitiabitur cunētis, qui in toto corde requirunt Dominum Deum patrum suorum: & non imputabit eis, quòd minus sanctificati*

2. Par. 30.
v. 18.

3. Ratio.

cati sunt. Sed magis videntur Religiosi Dominum Deum patrum suorum sequi, quàm sæculares, qui ex parte se & sua Deo donant, & ex parte reseruant sibi, vt Gregorius dicit super Ezechielem. Ergo minùs imputatur eis, si aliquo modo à sanctificatione deficiant in his quæ per infirmitatem vel ignorantiam committuntur. Sicut ex hoc quòd aliquis bona opera facit, minùs contra peccata eius Dominus aliquando irascitur. Dicitur enim 2. Paralipom. 19. *Impio præbes auxilium, & his qui oderunt Dominum, amicitia iungeris: & idcirco iram quidem Domini merebaris, sed bona opera inuenta sunt in te.* Quamquam Iosaphat, cui illa verba dicuntur, non ex malitia, sed ex quadam infirmitate humanæ affectionis peccauerit. Religiosi autem plura opera bona faciunt quàm sæculares: & si aliqua peccata faciunt, minùs contra eos Deus irascitur. Iusti etiam non de facili peccant ex contemptu: sed quandoq; labuntur in aliquod peccatum ex ignorantia, vel infirmitate, à quo de facili releuantur. Hæc omnia sunt verba S. Thomæ, vbi suprà, tam de nouem quàm de decem articulis.

Ex quibus sequitur, quòd quatuor decibus minùs peccat, aut citius resurgit, in Religione labens, quàm in sæculo existens, tribus

Greg. Homil. 20. à medio.

2. Par. 19. 2.

art. 10. ad 2.

Religiosus
aut minùs
peccat, aut
citius re-
surgit.

tribus demptis casibus prænotatis. Primò, quia Religiosus est feruentior, & animo erectior ad Deum: sicut candela extincta, cuius carbo adhuc calet, citò reinflammat. Secundò, quia Religiosus consuetudinem Deo seruiendi habet efficacius, atque ei peccare est magis insolitum: sicut lignum ad vnam partem curuatum, si ad oppositam partem deflectitur, statim ad priorem redit plagam, vnde est auersum. Tertiò, quia magnam bonorum habet societatem, quæ orationibus, prece, correctionibus & exemplis non finit diu iacere in peccato collapsum: sicut in bello amici coamicum cadentem vel pressum pro viribus eleuant vel sanant. Quartò, quia ex infinita Dei misericordia, Deus opera bonorum in charitate arduè factorum sæpè inspicit, & in facinora collapsos clementer erigit; sicut Dominus, cui seruus diu benè seruiuit, in se peccantem quidem punit, sed nonnumquam recordatus de antiquis obsequiis, offendenti iniuriam dimittit. Ad præfatam sententiam B. Anselmi libro De similitud. duo accommoda exempla ponuntur, cuius verba sunt hæc: Dicit aliquis, melius esse vt Deo sine professione seruiret spontaneus, quàm in monasterio professione se alligans, seruire cogeretur inuitus. Respondeo, tanta distantia est inter illum,

Ansel. l. De
sim. cap. 81
*An melius
sine profes-
sione Deo
seruire quàm
professione
emissa.*

illum, qui non vult facere Deo professionem ad ipsi seruiendum, & eum, qui libenter eam facit; quanta inter homines duos, qui ambo ex debito debent seruire domino vni: sed vnus eorum accedit ad dominum & dicit; Domine, ex toto corde tibi seruire volo, sed me esse tibi fidelem promittere nolo: quia si tibi hoc promitto, & postea tibi peccarem, grauius delinquens, grauiori vindicta dignus existerem. Quanto autem melius potero, seruiam tibi; sed si quando peccauero tibi, iudica me vt illum, qui se tibi esse fidelem minimè promisit. Alter verò venit, & dicit: Domine, ex toto corde te diligo, tibi que fidelitatem & subiectionem promitto, vt si aliquando fecero contra preceptum tuum, non me iudices vt alienum, sed emendes vt proprium seruum. His itaque dictis, euenit vt ambo idem peccatum postea faciant, ac deinde poenitentes ad misericordiam domini sui veniant. Dicit itaque dominus illi qui fidelitatem promittere noluit: Quare hoc fecisti? At ille, Domine, inquit, confiteor, quia deliqui, sed tamen non me tibi non esse delicturum promisi. Sed ille, Ideone, inquit, noluisti mihi fidelitatem promittere, vt posses contra me liberius peccare? Ergo & ego circa te, non vt erga meum, sed vt aduersus alienum agam;

totum-

totumque quod erat mei iuris, usque ad ultimum quadrantem exigam. Ad alium vero is dicit: Et tu serue, qui mihi fidelitatem promiseras, & ideo tibi magis cauere debueras, quare hoc fecisti? At ille, Domine, inquit, confiteor reuera me deliquisse, tibi que fidelitatem promississe: sed postquam me poenitet quia deliqui, debeo ergo peius pati, quia tibi fidelitatem, antequam deliquissem, promisi, quam qui hanc tibi non vult promittere, etiam postquam peccauit? Ideo quippe me volui esse tuum, ut si quando peccarem, non me iudicares ut alienum, sed emendares ut proprium. Ait dominus: Ita est, inquit, ut dicis. Cum ergo voluero, de te vindictam accipiam, ut de meo. Sic autem & Deus inter professum Monachum & nolentem profiteri iudicat, si ipsos contra eum peccasse poeniteat. Non solum autem professum mitius iudicat à non professo, sed etiam quolibet laico adhuc in saeculo constituto: licet enim vterque idem peccatum committat, cum tamen toto ex corde monachum deliquisse poeniteat, cumque Ordinem, cui se subdidit, feruenti amore custodiat; maiorem quam laicus misericordiam consequitur, quantumlibet ille poeniteat saecularibus adhuc detentus.

Si vero poenitere noluerit, maiori quam
laicus

*Professum
Deus mi-
tius iudi-
cat.*

laicus damnationi subiacebit. Quod ut a-
 pertius à simili videamus, homines duos ^{obstinatus}
 vnus domini seruos intueamur. Ambo ita ^{monachus}
 que à domino illo possessiones proprias ob- ^{gravius}
 tineant sibi, iureiurando promisso, quòd & ^{damnatur.}
 fideles existant: vnus tamen illorum condi-
 tione tali hoc faciat, quòd si quid in eum
 quandoque delinquat, de proprio suo, prout
 fuerit iustum, emendet: alter verò domi-
 num ad eò diligat, vt nihil proprium retine-
 re, sed omnibus ei dimissis familiarius ipsi
 malit seruire: hoc etiam pactum cum eo fa-
 ciat, quòd si aliquando quid contra eum de-
 linquat, de seipso, non de re aliena, sed vt de
 proprio, quam voluerit vindictam, sumat.
 His actis, si culpam eandem committat
 vterque, ac deinde pœnitentia ducti velint
 emendare, sed ille de proprio, quod nec ad-
 huc totum vult dare pro illius culpæ satis-
 factione; iste verò de seipso, quoniam etiam
 totum iam prius domini sui mancipauerat
 potestati: videatque dominus quòd ille tan-
 tum facere nolit, etiam postquam sibi pec-
 cauerit, quantum iste prius quàm in eum
 delinqueret fecit: de quo, inquam, maio-
 rem velle videtur habere misericordiam?
 an cum illo videtur velle mitius agere, quem
 operibus cõprobat se minus diligere? Quòd
 si hunc alterum velit altero durius arguere,

Bb

Serue,

Serue, inquit, male, tu quanto mihi eras familiarior, tanto es culpabilior: potest iste respondere, Domine, inquit, verum est quod dicis, sed quamdiu pœnitere nolui; at postquam toto ex corde pœniteo, meque ipsum in emendationem trado, numquid non peius illo debeo pati, qui nec illud quod habet, tibi totum vult dare pro satisfactione sui commissi? Iustumne videtur, vt quia te magis dilexi, minorẽ debeo misericordiam consequi? Imò eo maiorem mihi deberes facere misericordiam, quo nullam maiorem tibi facere possum satisfactionem. Quid aliud dominus diceret, quàm quod veritas habet? Hunc ergo mitius iudicat, vt extoto proprium; illum verò seuerius, vt minus sibi priuatum. Sic ergo & Deus mitius indulget Monacho, qui se ei totum committit, quàm laico dare nolenti se vel sua pro his quæ commisit. Hæc omnia Anselmus.

CAPVT XV.

Concludit duodecimum fructum, qui est iudiciaria potestas. Vbi ostenditur quomodo in extremo iudicio multi iudicare dicuntur; sed Religiosi perfecti perfectius aliis.

DVODECIMVS fructus est, iudiciariæ potestatis traditio. Iudiciaria enim potestas

ftas in vniuersali iudicio extremo, respon-
 det voluntariæ paupertati, quam Religiosi
 omnes profitentur. Vnde Iob: ** Non saluat*
impios, & iudicium pauperibus tribuit. Et
 super illud Matthæi 19. *Vos qui reliquistis*
omnia, &c. dicit Glossa: Qui relinquunt
 omnia, & secuti sunt Deum, hi Iudices e-
 runt: sed qui licita habentes, rectè vfi sunt,
 iudicabuntur. Item patet ex modo loquen-
 di textus Matth. 19. Vbi Petrus primò alle-
 gat dicens & petens, quid daretur pro vo-
 luntaria paupertate: *Ecce, ait, nos reliquimus*
omnia, & secuti sumus te, quid ergo erit no-
bis? Et Christus subiungit, & canit Ecclesia
 in Missali officio: *Amen dico vobis, quod*
vos, qui secuti estis me, &c. sedebitis & vos
super sedes duodecim, iudicantes duodecim
tribus Israël. Ergo præmium paupertatis &
 Christi sequelæ, est iudiciaria potestas. Item
 ad idem est B. Hieronymus super Matth. 19. B. Hieron.
 dicens: *Quid ergo? Non sufficit tantum*
relinquere: iungit quod perfectum est, &
secuti estis me. Ad idem est Augustinus lib. Augustin.
 De pœnitentia, sic dicens: In hoc numero,
 scilicet duodenario, omnes intelliguntur,
 qui propter Euangelium, sua omnia dimise-
 runt, & secuti sunt Dominum. Item Grego-
 rius 10. Moralium: *Quisquis stimulo diui-*
ni amoris excitatus hîc possessa reliquerit,
 Greg. lib 10
 Mor. c. 30.

Bb 2 illic

Iudiciaria
 potestas tri-
 buitur san-
 ctis ratione
 voluntaria
 paupertatis.

* Iob 36.6.
 Glossa sup.
 Matth. 19.

tom. 9.

Augustin.

Greg. lib 10
 Mor. c. 30.

illic proculdubiò culmen iudiciariæ potestatis obtinebit: vt simul tunc Iudex cum Iudice veniat, qui nunc cõsideratione iudicij, sese spontanea paupertate castigat. Iterum ibidẽ Origenes: Si quis reliquerit omnia, & secutus fuerit Christum, quæ promissa sunt Petro, & ipse recipiet. Si autem non omnia reliquerit, sed quædam, quæ specialiter inferius referuntur, hic multiplicia recipiet, & vitam possidebit æternam. Iterum Magister Sententiarũ ad idem sic dicit: Per duodecim sedes perfectio tribunalis, id est, vniuersitas iudicantium intelligitur; scilicet, omnes perfecti, qui relictis omnibus secuti sunt Christum; per duodecim tribus, vniuersitas iudicandorum. Iudicabunt verò eos Sancti, non modò comparatione, sed etiam auctoritate & potestate. Hæc ille.

Debetur autem paupertati, dicit S. Thomas, iudiciaria potestas specialiter. Primò, ratione congruitatis, quia volũtaria paupertas est eorum, qui omnibus quæ mundi sunt contemptis, soli Christo inhærent: & idè non est in eis aliquid, quod eorum iudicium à iustitia deflectat. Vnde idonei ad iudicandum redduntur, quasi veritatem iustitiæ præ omnibus diligentes. Secundò, per modum meriti, humilitati correspõdet exaltatio pro merito. Inter omnia autem, quæ hominẽ in hoc

Orig. tra-
ctat 9. in
Matth.

4.d.47.

*Quid sedes
duodecim
significent.*

4.d.47.

*Rationes
D. Thoma
cur pauper-
tatis voto
debeat
hac potestas*

hoc mundo despectum faciunt, præcipuum est paupertas. Vnde & pauperibus excellentia iudiciariæ potestatis promittitur, ut sic qui se propter Christum humiliat, exaltetur. Tertiò, quia paupertas disponit ad prædictum modum iudicandi. Ex hoc enim aliquis Sanctorum iudicare diceretur, ut ex prædictis patet, quia cor habebit edoctum omni diuina veritate, quam alij potens erit manifestare. In progressu autem ad professionem, primum quod relinquendum occurrit, sunt exteriores diuitiæ, quia hæ sunt vltimò acquiræ. Quod autem est vltimum in generatione, est primum in destructione. Vnde etiam inter beatitudines quibus est progressus ad perfectionem, primò ponitur paupertas. Et sic paupertati correspondet iudiciaria potestas, in quantum est prima dispositio ad potestatem prædictam. Et hinc est, quòd non quibuscumque pauperibus etiam voluntariè repromittitur potestas prædicta, sed illis, qui relinquentes omnia, sequuntur Christum secundum perfectionem vitæ. Et quamuis multi licitè diuitiis vten-
 tes, erunt maioris meriti multis voluntariè pauperibus, & sic eisdem superiores; & qui pauperes fuerunt, sic inferiores: tamen licet inferior non possit iudicare superiorem auctoritate propria, sed tamen auctori-
 tate

*Quibus
 pauperibus
 hæc promissio
 fiat.*

tate Superioris potest. Et ideò non est inconueniens, si iudicium datur iudicandi, tamquam accidentale præmium pauperibus, vt iudicent alios etiam, qui sunt excellentiores merito, respectu præmij essentialis. Hæc Thomas.

4. d. 48.
Iudicare
competit
alicui va-
riis ratio-
nibus.

Sciendum tamen, vt dicit Petrus, quòd iudicare potest competere alicui multipliciter. Primò, per modum primariæ potestatis & auctoritatis, & sic competit soli Trinitati. Secundò, per modum primariæ delegationis, & sic competit soli Christo secundum humanitatem. Tertiò, per modum assessoria dignitatis, & sic iudicabunt Sancti & perfecti, & eorum imitatores: sicut promittit eis Matth. 19. *Vos qui reliquistis omnia, & secuti estis me, &c.* Quartò, per modum approbationis, & sic iudicabunt omnes Sancti: Sapien. 3. *Iudicabunt sancti nationes.* Quintò, per modum *comparationis, & sic iudicabunt vel debent iudicare minus mali magis malos, in quantum eorum comparatione damnabiliores apparent. Et sic dicitur Matthæi 12. *Viri Niniuitæ surgent in iudicio cum generatione hac, & condemnabunt eam.* Probat igitur per Christum, quòd sequentes in Religione voluntatem Dei perfectam, assessoria & iudiciaria potestate fruuntur: per quam etiam tandem

Sap. 3. 8.

* compro-
bationis,

Mat. 12. 14

eis

eis pauperibus, sicut Christus promisit, vitæ æternæ dabitur possessio. Ad quam nos ipse perducatur, qui in ævum vivit & regnat. Amen.

APPROBATIO.

PRÆCLARVM hoc opus De reformatione Religiosorum R. P. Fratris Ioannis Nideri, insigni doctrina & mirabili pietate refertum, quod à tenebris & teneis Frater Iacobus Buyens Mollensis Conventus Antuerpiensis Ordinis Prædicatorum magno labore & studio vindicavit, & morte præventus typis mandare non potuit; tibi R. P. Fratri Ioanni Boquetio mando ut quantocius cures typis committi, quod Religionibus collapsis & deformatis, erigendis & ornandis mirificè conducet. Datum Antuerpia in Conventu Fratrum Prædicatorum xii. Octobris, Anno M. DC. VII.

F. Petrus Vostynius Fratrum Prædicatorum per Infer. Germaniam humilis Prior Prouincialis.

PRÆSCRIPTI tres libri R. P. Ioannis Nider De reformatione Religiosorum, doctrinam & spiritum sapiunt Doctorum & Sanctorum Ordinis Prædicatorum. Rem proinde Religionibus ac Reipub. utilem mihi facturum videtur, quicumque operam dederit, ut emittantur in lucem. Datum Louanij i. Martij, Anno M. DC. IV.

Iacobus Ianssonius S. Scripturæ
Louanij Professor.

